

* ÁRA 2 LEI *

26. ÉVFOLYAM 116. SZÁM

NAGYVÁRADAI NAPLO

SZERKESZTŐSÉG
és KIADÓHIVATAL:
Str. Rimanóczy-u. 4.

Telefon: 21 (inter-
urban), éjjel 16-52.

Sürgőnycim: NAPLO
© ORADEA-MARE ©

Hirdetéseket a ki-
adóhivatalon kívül
eredeti díjszabás
szerint felvesz min-
den nagyobb bel- és
külf. hirdetési iroda

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP ♦ FELELŐS SZERKESZTŐ: FEHÉR DEZSŐ

Döntsék le a vámbarrikádokat!

Irta: Sir George Paish.

A nemzetközi kereskedelmi kamara ró-
kongresszusa kétségtelenül a helyes utat
asztotta akkor, mikor a világ gazdasági
blémáinak tárgyai között a jóvátétel kér-
tette az első helyre. Jó uton járt ak-
is, mikor a tárgyalásoknak mintegy má-
lik rangsorába a szövetségesek közötti
összhang, a rendezetlen állami költségve-
ek és a mértéktelen infláció problémáit
e. És senkisé tagadhatja, hogy az ujja-
tés szorosan összefügg annak a bizalom-
k a helyreállításával, amely az egyes ál-
noknak abból a meggyőződéséből és biz-
gitékából ered, hogy határaikat többé ve-
ély nem fenyegeti és hogy a világ öszin-
és végleg lerázza magáról a fölösleges
gyverkezés terhét. Ujjáépítés és fejlődés
egindult nem képzelhető el anélkül a meg-
őződés nélkül, hogy a béke helyreállott
biztosítva van. Mindezen problémák
zött azonban van még egy másik
amely ugyanolyan jelentőségű, mint
tek és amelynek megoldása nélkül a
vátételi kérdés és a többi probléma meg-
dása értéktelen marad. A legyőzött álla-
ok jóvátételt nem fizethetnek, a szövetsé-
esek sem részben, sem teljességben nem
rendezhetik háborus adósságaikat. Az ál-
mi költségvetések egysúlya helyre nem
litható, igazi béke nem térhet vissza mind-
ddig, míg az egyes országok fentartják azo-
at a szigorú vámhatárokat, amelyeket a
áboru alatt, vagy azóta emeltek. Az álta-
ános nemzetközi gazdasági konferencián,
melynek megtartását a nemzetközi keres-
edelmi kamara elkerülhetetlennek és oly-
ontosnak tart a jóvátételi kérdés rendezé-
ének szempontjából, a kereskedelmi forga-
om elé vetett korlátozások kérdése is kell,
ogy napirendre kerüljön. Hiszen haszon-
élkül való lenne megállapítani Németország
jóvátételi tartozását ugyanakkor, amikor
ennállanak azok a szigorú vámhatárok,
amelyek lehetetlenné teszik a német nép-
nek, hogy csak mérsékletes és jóakaratu
őzansággal meghatározott fizetési kötelezet-
séget is vállaljon és megakadályozzák a
nemzetközi tőkét abban, hogy a német jóvá-
tétel fizetését nemzetközi kölcsönök nyújtá-
sával biztosítsa.

Ugyancsak hiu volna arra számítani,
hogy az antant-államok szövetségesek kö-
zötti adósságaik lefizetését vagy törlesztését
vállalják mindaddig, amíg a nemzetközi ke-
reskedelem elé olyan vámhatárok hárulnak,
amelyek megakadályozzák azt, hogy az adós
államok eladják azokat az áruikat, ame-
lyeknek kivitele nélkül nem lesznek képesek
tartozásaik fizetésére. És legkevésbé lesz
kiegyenlíthető a megbillent állami költségve-
tés helyreállítható azoknak az államoknak
fizetőképessége, amelyeket óriási belső és
nemzetközi adósságok terhelnek anélkül,
hogy az adós országok jövedelmi forrásai
rendkívül módon megnövekedjenek. Ez
azonban csak úgy lesz lehetséges, hogyha
az adós államoknak módjuk lesz a keres-
kedelemnek nemcsak a belföldön, de a
nemzetközi piacon is korlátlan kiterjeszke-
désre.

Ha eddig is jól tudtuk azt, hogy a nem-
zetek jólétének csodálatos emelkedése a mo-
dern időkben, főképpen a nemzetközi keres-

kedelem kifejlődésének volt köszönhető, úgy
most nyilvánvalónak látszik, hogy csakis a
nemzetközi kereskedelmek teljes kibontako-
zása lesz alkalmas arra, hogy megsemmi-
sitse azokat az igazságtalanságokat és le-
győzze azokat az illoitéleteket, amelyek alatt
a nemzetek a háboru alatt és azóta szen-
vedtek. A római konferencia alkalmával a
nemzetközi kereskedelem helyreállításának
fontossága teljes megértésre talált és nagy
figyelemmel tanulmányozták úgy a váltóár-
folyamat bizonytalanságát, amely olyan ne-
hézzé teszi a kereskedelmi érintkezések ki-
fejlődését, mint a vámhatárok kérdését és
mindazokat a korlátozásokat, amelyeket a ke-
reskedelem szabadsága elé emeltek. Határoza-
tot hoztak, amelyben elítélték a kivitel és beho-
zatal elé vetett mindennemű védelmi és korlá-
tozó rendelkezéseket, az engedélyezési elhárí-
tás visszasságait, stb., általában a háboru és a
háboru utáni kereskedelmet korlátozó intéz-
kedések minden jogtalanságát és igazságtal-
talanságát. A nemzetközi kereskedelmi ka-
mara kérte az összes vámrendeletek, vám-
díjszabások nyilvános közlését, anélkül, hogy
a jelenlegi tarifákat bírálat alá vette volna.
A vámtarifák felállítását, igen helyesen, úgy
tekintették, mint minden nemzetnek olyan
jogát, amelybe a beleszólás nehéz is volna,
tekintettel arra a nagy véleménykülömbökre,
amely a különböző államok tarifa politikája
között fennáll. A nemzetközi kereskedelmi így
nem foglalkozott olyan kimerítően a vám-
tarifával, mint a vámhatárok, a vámkezelés
kérdéseivel. A nemzetközi politikai, gazda-
sági és pénzügyi helyzet alapos tanulmá-
nyozói azonban azon meggyőződésüknek
adhattak kifejezést, hogy a világ ujjáépítése
nem képzelhető el, a jóvátételi kérdés nem
rendezhető a szövetségesek közötti adós-
ságok nem számolható el, míg a vámkeze-
lés, a vámtarifa kérdései megoldatlanok ma-
radnak és nem áll be olyan könnyítés, amely
lehetővé teszi a nemzetteknek, hogy áruikat
teljes szabadsággal cserélhessék ki és lehe-
tővé teszi azon nemzetnek, hogy a kereske-
delem forgalmának megélénkülése által hozzá-
fogjon adósságai törlesztéséhez.

A vámok bármilyenek legyenek is, akár
kedvezményes díjszabást tartalmazzanak,
minden korlátozás, amely a kereskedelem
szabad forgalma elé akadályokat állít, igaz-
ságtalan, de különösen igazságtalan az adós
és hitelező államok között.

Ha az egyes nemzetek fizetőképességét
helyre akarjuk állítani és helyre akarjuk ál-
lítani az életképességét általában, elsősor-
ban le kell bontanunk azokat a határokat,
amelyek a kereskedelem szabad forgalma
előtornyosulnak. Nemcsak egy államra,
minden más államra érvényes ez a megál-
lapítás, Nagybritánia nem tudja eladni áruát
a nemzetközi piacon, ha nem fogadja el a
fizetést más árukban és javakban, nem fog
tudni hozzájutni azokhoz a hatalmas össze-
gekhez, amelyek kamat, hajózási díjak és
más cimen állanak követelése rovataban, ha
nem fog vásárolni más nemzetek áruiból és
termékeiből is. A Nagybritániába behozott
áru semmiképpen sem fogja sérteni a bel-
földi árunak az angol piacon elfoglalt hely-
zetét. A hazai termelő mindig kedvezőbb
helyzetben van a belföldi szükséglettel szem-
ben, mert hiszen ő nem viseli azokat a
költségeket, amelyeket Európa ujjáépítésé-
nek gondjaival elfoglalt férfiai vállaltak, ta-
lán a legnehezebb feladat meggyőzni a
nemzeteket arról, hogy vámtarifáikat józa-
nul és méltányosan csökkentsék. Lássák be
végre az egyes országok közt az alapvető
igazságot, amelynek a nemzetközi kereske-
delmi kamara kifejezést adott és vonják le
együtt a következményeket abból, hogy
„lehetetlenség végleges megoldáshoz jutni a
világ gazdasági szervezetei kölcsönös füg-
getlenségének elismerése nélkül.”

Azt hiszem, hogy a nemzetközi keres-
kedelmi kamara által tervbevelt konferen-
cia, amely a jóvátétellel, a szövetségesek
közötti adósságokkal, a rendezetlen költség-
vetésekkel, stb. foglalkoznak, mielőbb meg-
tartható, de mint a nemzetközi kérdéseknek
figyelője, egyúttal arról is megvagyok győ-
ződve, hogy ezt az első konferenciát egy
másodikkal kell követni, amely megoldja a
nemzetközi kereskedelem és vámpolitika
kérdéseit is. Egyben azon véleményemnek
és kifejezést kell adnom, hogy meg kell ke-
resniök ennek a politikának az útját, amely
nem csupán a háboru előtti jóléthez vezet
vissza, hanem irányt mutat a további fejlő-
dés elé is. Az egész világ termelőképessége
annyira növekedett, az egyes államok ter-
melése olyan változatosan ment keresztül,
hogy az a veszély, amely a civilizációt ma
fenyegeti a nemzetek jelentős számában,
végleg el kell, hogy tűnjön a földről.

A józan ész utja.

Irta Vázsonyi Vilmos dr.

volt igazságügyminiszter, magyar nemzetgyűlési képviselő, a nemzeti demokrata párt elnöke.

Budapest, május közepén.

Nem paradoxon, hanem mély igazság,
hogy a magyar politika helyes útját azért
könnyű megtalálni, mert a magyar politiká-
nak sulyosak a feladatai. Olyan a mi hely-
zetünk, hogy bárki vezesse a magyar poli-
tikát, csak egy utat követhet: a józan ész
útját, az alkotó szeretet politikáját és nem
a zürzavarok kacskaringós ösvényeit és a
romboló gyűlölet politikáját.

A mi helyzetünk ma olyan nehéz, mint
az északi-tyóli, vagy a karsztvidéki földmi-
vesé, aki tavasszal feltalicskázza a termő-
földet és kicsiny birtokát kőfalakkal védi
meg a vizmosások és az elsodródás vesze-

delme ellen. Másképpen kell tehát nekünk
viselkednünk, mint azoknak a népeknek,
akiket szerencsével áldott meg a sors. Hi-
szen másképpen él az az ember, akinek
pazar a vagyona és másképp, akinek be kell
osztani a maga szerény jövedelmét. Mi nem
pazarolhatjuk el a nemzet energiáját, mi
nem bonthatjuk meg az erőket, mi nem do-
bálhatunk egymásra köveket, ahelyett, hogy
a köveket építésre és védekezésre használ-
nók fel. Nem vagyok az egyedüli, aki látom
ezt az egyszerű igazságot. Magyarország
bővelkedik olyan férfiakban, akik látják az
igazságot, de szűkölködik olyanokban, akik-
ben megvan az erő, vagy az akarat az

igaz ut követésére. Mert, aki nincs hatalmon, hiába látja az igazságot, ha nincs ereje, hogy megvalósítsa és aki hatalmon van, az is hiába látja, ha nincs meg benne az akarat a helyes ut követésére. Bethlen István gróf politikáját az jellemzi, hogy mások a nyilatkozatai és mások a cselekedetei. Nincs az a merész hidépítő, aki Bethlen szavai és tettei között tátongó nagy szakadékot át tudná hidalni. Bethlen István abban a tévhitben szenved, hogy ő arra hivatott, hogy a legkülönbözőbb irányú és politikájú embereket egy pártban szerepeltesse és ezt az össze-visszaságot egységes pártnak nevezi.

Bethlen a csokor egyetlen virágától sem akar megváltni, nem mer köztük választani, nem mer elhatározó lépéseket tenni, hanem a napról-napra való tengődést, a bátor, nagy szavakat követő bátortalan cselekedeteket, a farkasok és bárányok együtt tenyésztését elnevezi az arany középpolitikának. Ez a külső látszatra férfias, de megalkuvásaiban gyermekes politika a leromláshoz és erőtlenséghez vezet. Ez a „klein, aber mein“ politikája, amely a megmaradt Magyarországon is csak azon kevesek boldogulását biztosíthatja, akik minden uralommal megalkudhatnak, akik minden rendszer mellett megtalálják a maguk számadását, vagy akiket a rendszer legyezget, mert rájuk építi fel uralmát.

Ez az elvész és nem az új erőgyűjtés és alkotás politikája. Következményeit megsínyli az egész ország, de legelsősorban azok, akik politikailag gyöngék, az iparosok, a kereskedők, a szerénysorsú lateiner és magánalkalmazottak. Vagyis azok a rétegek, amelyek nem tömörülhetnek fenyegető szervezetekbe. A helyzet reménytelennek látszik. Azt mondjuk tehát, hogy hiábavaló minden, mert hiszen amíg az erőtenyezők meg nem változnak és a magyar politika nem tér rá a józan ész és szeretet útjára, fényes meddőnek látszik minden küzdelem. De az optimizmus minden haladás forrása és minden

a világon optimizmusból születik. Hiszen optimizmus nélkül sohasem alkotna semmit a halandó ember, aki nem tudhatja, vajon a következő óra, vagy a következő nap nem hozza-e még számára a véget. Optimizmus, midőn az egyes ember évtizedekre állít fel magának programot. Az alkotó optimizmus csodája, hogy még az aggastyán

is a jövőre gondol, nem csupán a múlt. Az optimizmus igazán emberi vonás. Bármily silány legyen a jelen és bármilyen reménytelennek lássék minden küzdelem, törhetetlen optimizmussal biznunk kell abban, hogy egyszer mégis véget ér az ez a zavarodottsága és a lelkek sorvadása, győz a józan ész és szeretet politikája.

A nagyváradi magyarság és a román színház terve tíz év előtt.

Hogy Nagyvárad magyarsága mindig megértette a román kulturális törekvéseket, bármilyen elszánt akarattal védte is természetesen a maga magyar kulturáját, arra időszzerű emlékezni most, mikor a Romániához csatolt Nagyvárad magyarsága nem kíván többet, mint hogy a románok ép olyan megértéssel lássák be, hogy nem politikai és irredentának hazudott célzatu az az elszánt akarata, hogy a maga erejéből és áldozatkészségéből megvédi az évszázados kulturájú nagyváradi magyar színészetet.

Nemrég beigazoltuk, hogy a nagyváradi városházán a román nemzetiségi jogok érvényesülése érdekében tartott ankéten milyen szabadon beszélhettek Goldis János és Lázár Aurél a románság aspirációiról, nemzeti jogaik kiküzdésének rendithetetlen akaratáról

Román színház Nagyváradon

Évek óta merült fel az idea, hogy a magyarországi románság román színházat valamelyik nagyobb vidéki városban felépítsen. Nagyvárad volt az a város, melyet illő körök kiszemeltek és hogy mindezt lényeges határozat, előbbre vivő lépés történt a román színház dolgában, annak az, hogy kevés volt az összeg, melyet színházi alapra összegyűjtöttek. A pénz össztoborzása már 8–10 éve folyik.

A magyarországi románság tekintélyes része 1905-ben egy nagy kultúregyesületet tömörült össze, melynek neve „Román színházi egyesület.” Az egyesületnek tisztán a román színház megszervezése a főcélja. Tagoktól tagdíjat szed, melynek összege eddig 1.000.000 koronára rug. Természetesen kevés egy színház építéséhez. Több mint 100.000 koronára van szükség, melynek egybegyűjtése az elkövetkezendő évek munkája lesz.

Tavaly, tavalyelőtt, úgy látszik, a kultúregyesület — melynek, szívesen konstatáljuk, nincsenek politikai céljai — megszünt intézkedéseire zive munkálkodni. Köztudomásu dolog, hogy a románság, különösen Biharmegyében részre szakadt. Az egyik a nacionalista-párti, a másik, amely egyáltalában nem hiva a nemzeti politikának. A színház felállítását főképen a nacionalisták ambicionálják, akik néhány héttel ezelőtt elhatározták, hogy újra előveszik a plánumot és most már keletkezett erővel, belülről jövő agilitással dolgoznak a román színház jövőjén.

A románság színházat akar és nincs lázárva, hogy a színházat éppen Nagyváradon állítsák fel. Eppen ezért nagyobb súlyt kell tulajdonítani a tegnapi előadásnak, aminthogy a románság is sokkal nagyobb súlyt és fo-

Annak bizonyosságául, hogy a nagyváradi magyarság, mely azt sem tudja elérni, hogy két év előtt megalakult színpártoló egyesület alapszabályait jóváhagyják, mennyi rokonszenvvel kísérté a „Román Színházi Egyesület” azon törekvését, hogy román színházat létesítsen Nagyváradon, reprodukáljuk a „Nagyváradi Napló” 1913. évi számaiból a román színházi kulturtörekvésekről beszámoló következő írásait:

A Holnap városa.

Várad emlékek.

Irta Juhász Gyula.

Február közepén, késő délután — bizonyosan péntek volt — valamikor egy nagyváradi fiatalember szállott le a nagyváradi perronon. Kezében esernyő és kopott kezitáská — egyelőre összes ingóságai — szívében örök keserűség és örök illúzió. Egy aszkéta komorsága az arcán és egy bohém csöndes derűje a szívében. Ingóságai között a legérdekesebb holmik a levelek voltak, melyeket Ady Endre, Babits Mihály és egyéb költők váltottak vele. A szegény és becsületes ifjut egy mássik poéta — mert persze ő is poéta volt — várta. Az ifju előtt egy helyettes tanári állás nyílt meg e városban, egyebekben egyelőre teljesen bizonytalan volt. Nem tudta, hol is fog megszállani, hol fog vacsorázni, egyáltalán nem volt bizonyos a jövőt illetőleg semmiben, de azt tudta, hogy ő nem hiába jött ide, hogy itt egy kis irodalmat kell csinálni, egy kis forradalmat, egy kis ujat és önzellent, azután tovább menni, új állomás felé nézni, új városban, talán a magyar Délre, talán a magyar Északra, ahol üresedés lesz. Mert élni kell s ha már diplomát szerzett az ember, tanári oklevelet, — ez is elég könnyelműség egy magyar poétától — hát legalább a diplomából kell megélni, ha lehet.

Mondjam-e, hogy az ifju én valék és mondjam-e, hogy nemsokára csakugyan meglett a Holnap, pénz nélkül, Budapest nélkül, a maga szakállára. Nén mondom, hogy én csináltam, de én is a bábák között voltam

Igen bizony, jól esik erre emlékezni mert valljuk be őszintén: ennél önzetlenebb, magyarabb, poétásabb irodalmi mozgalom, ne volt azóta, mióta az irodalmat részvénytársasági alapon szervezik és még a költőknek is juttatnak belőle osztalékot.

Szeretem az üldözött, a kigunyolt és immár beszünt Holnapot, a guny, az üldözés, az agyonreklámozás és agyonhallgatások dacára is szeretem, mert a fiatalságom volt ez a Holnap, őszinte, lelkes, örökké édesbus ifjuságom.

Bizony tegnappá lett, mint minden a világon, de hiszen épp így tegnappá lettek örökkévalóságának készülő ügyek: a Sturm és Drang, a Hernani premiérje és még Barizon és Melan se tudták örökké árnyas fák és ragyogó lámpafényük alá csalogatni a színek poétáit és a szürkeség ecsetelőit. És kicsoda meri mondani, hogy Ady Endre lírája, amely a Holnap két könyvében a domináns akkordot adta, hogy Babits Mihály egyénisége, amelyet a Holnap két könyve hozott az ismeretlenségből a nyilvánosságra, ki meri mondani, hogy ezek és a Holnap többi értékei valaha is a Tegnapi értékeivé válnak? És ki meri mondani, hogy

a Holnap nem adott új színt, új hangot magyar versnek és nem volt nyugtalanság, forrongás, élet és harcok kútfeje? (Hiszen csak a kávéházi szellemeskedőknek is annyit témát adott, hogy „zenialis fiatal humoristák” hízta meg tőle és azóta vigan élnek. Éljenek boldogul és lendítsék fel a komoly librettóipart.

Szeretem Nagyváradot, a Holnap városát, mert a fiatalságomat jelenti és távol tőlem emlékeim tarka és sötét képeskönyvében lapozgatva, minduntalan nagyváradi arcokra és házakra bukkanok. Ha nagyon öreg leszek, vagy ha meghalok, a Holnap városába jövök kísértetni és gyönyörködni e város örök fiatalságában, zajos és ragyogó szépségében. Minden sarkon pompás ismerősök emlékeinek kell köszönnöm, nagyüző barátságok és szerelmek árnyainak kell mélyen és alázatosan kalapot emelnem. Egy néhai kabaré vár, ahol órákon át beszélgettem — egy pikkoló fekete mellett — Antal Sándorral, aki az élet bölcsé és művésze volt egy személyben. Mindenhez értett, még a nőkhöz is. Egy régi ház vár, ahol egy ibsenien komoly és igazi költővel beszélgettem az élet rejtelméről s akit ez a rejtelmes élet s az ismeretlen nosztalgia az Új Világba vitt. Vannak, akik még messzebb mentek — örökre. A kis színház is vár, amely előtt keserű cigarettákat rágya, édes boldogtalansággal lestem egy táncoló

got tulajdonit annak, mint amennyi megillet sztan mulatság szempontjából összeállított bdvelői mulatságot. Meg is jegyezte a napi előadás előtt Radu Demeter görög püspök:

— *Amit mi csinálunk, román kulturális és.*

A biharmegyei románság ünnepe.

Hatalmas tömegben hömpölygött tegnap a biharmegyei román közönség a Kereselmi Csarnok termeiben. Diszes főpapi ruhák, egyszerű fekete lelkész köpenyek és uniformisokkal váltakoztak. Színes, en kép, a román leányok nagy része öi népviseletben rajzik a büffe körül. Megtést keltő, mennyi sok bájos, fiatal leánykerült össze a tegnapi előadáson. Hol voltak ezek a leányok? Korzón, színházban látjuk őket. Vidékről, Belényesből, Vaskóhtenkeről, Béből jöttek be a mulatságra, t hiszen a románság nagyrésze, főképpen ovincban él. Amíg az előadás megkezdődik, a Karcsi szórakoztatja hallgató magyar áival a közönséget. Fél tíz óra felé a hölkek elfoglalják padsoraikat, minden szem a pad felé néz — összetákolt, amatőr fatotmány, előtte egy letakart, hosszában feltott láda: a sugólyuk — leoltják a lámpát, kezdődik a játék.

„Functionarul de la Domenii”

A szindarab: „Functionarul de la Domenii” Farsa in Jaete de Petre Locurteanu. Magyarul talán így lehetne lefordítani: A gazdatiszt. A szin egy információs helyiséget brázol, román felirásokkal, román stílusban. Legszendül a Beatrice és Helén, Rika ügynöknegnek alkalmazottjai szájából az első román szó. Szemmel láthatólag kipirulnak az arcok: z első teátrális román szó Nagyváradon. A t leányszerepet Valeria Stefanica és Pitu rdeleán játsszák, mindakettő végtelen bájos lenség. Belényesi urleányok, de képességeik essze tul haladja a dilettáns készséget. Különösen Valeria Stefanica kedves, akinek hangja is erősebb, játéka is kifejezőbb. A román szó zengően, lágyan pereg. Az kusztika kissé rossz, talán a színjátszók kisebb nézőtért és kisebb színpadot szoktak neg: elég az hozzá, hogy a hátsó padsorokban nem jól hallani őket. De mimikájuk és művészi játéuk annál jobb valamennyinek, ugyannyira, hogy az akciót még a román nyelvet nem ismerő hallgató is megérti. A

és daloló nőt, aki vigan és gyönyörűen keresztül táncolt a reményeimen és akit én — remélem örökre — megdaloltam. És vártanak mind a hoffmani hangulatu tanyák, Kék-Macska és Kis-Pipa, ahol a szegénység remek kosztján éltem, a pestien csillogó kávéházak, amelyeknek egyike e Sarga Liliom révén a világ minden színpadán berendezkedett és várnak ők, társaim a boldog és dalos szegénységben, az újságok, a színpad, a robot és a dicsőség neves és névtelen hősei.

Nem tudom, mit csinál most, mit vár, tervez, mit akar és álmodik a holnap városa? De bizonyos, hogy valami újat, szépet, valami egészen mást, mint a többi városok. Kivánom, hogy jöjjön hamar, — talán már ki is szállt a perronon, nem esernyővel és nem helyettes tanárnak — egy fiatal ember, különb, erősebb, okosabb, mint én és csak csinálják tovább az utódaink és tanítványaink, ami vágyainknak romján, de olyan önzetlenül és komolyan, mint mi, a holnap városának irodalmát és művészetét. Mert ez a játék teszi igazán gazdaggá, büszkévé és érdemessé a várost, amely a holnap városa.

nők közül különösen jó még *Bibiana Nyes*, aki egy román nagyvilági hölgyet alakít. A férfiak közül nagyon jók: *Radu Barcianu*, a gazdatiszt és *Pinteru*. A szerelmes festőművészt alakító *Cosma Gheorge* ügyesen mozog. A közönség kedvét leli a népszerű szerző mókáiban, melyeket sűrűn méltányol a hálás publikum.

Mi körül mozog a cselekmény? Két szerelem szövődik lassan, de felvonásról-felvonásra nagyobb biztonsággal. Egy festőművész és egy szerény mezei vadvirág, egy gazdatiszt és egy modain szerelme. Természetesen, a szerelmesek közé bonyodalmak ékelődnek, de a végén mégis mindketten, illetve négyen egymásra találhatnak.

A darab eltart csaknem éjfélig. A közönség ujjongó lelkesedéssel hívja a lámpák elé a szereplőket — számszerint 12 vannak — és valamennyien forró tapsokban részesülnek. A sikerült előadás megnőtt a közönség szemében, mert nemzeti érzéseinek külső formát tudott találni.

*

És mikor a román színházi kulturtörékvésekről tíz év előtt rótt írásunkat tanúságkép most reprodukáljuk, üzenjük a „zsidó kézen levő erdélyi magyar sajtót” sovínizmussal, irredentával vádoló *Tulbure* Györgynek: szálljon magába és ismerje el, hogy a nagyváradi magyar sajtó mindig a veszélyeztetett kultura védelméért irt és harcolt. Tíz év előtt az akkori román kisebbség, ma a magyar kisebbség kulturájáért.

Azt mondjuk, azt írjuk mi is, amit a román színészet törekvéseiről tíz év előtt néhai Radu Demeter mondott:

— *Amit mi csinálunk, az magyar kulturális kérdés.*

Fehér Dezső.

Csak munkaképtelen szegények részesülhetnek ingyenes gyógykezelésben.

A városnak kell erre alapot teremteni. — A tisztí főorvos és a népjóléti tanácsos nyilatkozata.

Megirtuk már, hogy az elmúlt héten Nagyváradra érkezett a népjóléti és munkaügyi miniszteriumnak egy rendelete, amely szerint az országos betegápolási alapot április elsejével megszüntették. Megirtuk azt is, hogy ez a rendelet milyen zavart idézett elő a szegény betegek gyógykezelése körül, akik a rendelet szerint a kórházban nem kezelhetők ingyenesen és a gyógyszerárakban sem kaphatnak ingyen orvosságot. Megkérdeztük dr. *Comsia* tisztí főorvost, hogy képzelel a jövőben a szegény betegek gyógykezelését. A főorvos munkatársunknak a következőket mondotta:

— Csodálkozom, hogy a betegápolási alap megszűnik és ez igen nagy zavarba hozott bennünket. Érdekes, hogy az orvosokat nem mentették fel az alól, hogy a szegény betegeknek ingyenesen rendelkezzenek, aminek pedig semmi értelme sincs, mert a gyógyszerészek úgysem szolgáltatnak ki ingyen gyógyszert. Szerintem egyetlen megoldás most az, hogy

az igazi szegények részére a város bocsásson bizonyos összeget gyógykezelés céljából,

mert az mégsem lehetséges, hogyha jön hozzánk egy beteg, akinek nem telik gyógykezelésre, az orvosság híján elpusztuljon. Ez az állapot sehogysem tartható fenn.

— Hogy ez a rendelet mennyire megdöbbentő, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy április hónapban 3913 szegény beteget kezeltünk díjtalanul. Ez a szám a jövőben

mindenesetre alaposan csökkenni fog, mert ezentul

csak abszolút munkaképtelen szegényeknek

fogunk ingyenesen rendelni, munkaképes betegek nem fognak ingyenes gyógykezelésben részesülni.

Mit mond a népjóléti tanácsos?

Felkerestük dr. *Féder Ottó* népjóléti tanácsost, aki az ominózus rendeletet illetőleg így nyilatkozott munkatársunknak:

— A népjóléti és munkaügyi miniszterium rendelete nagy zavarokat fog támasztani. A betegeket fel kell venni a kórházba, viszont a szegényektől hiába követelik a kórházi költségeket, azok fizetni nem tudnak és így egész biztosan minden teher a város nyakába fog szakadni. Már pedig kérdéses, hogy a kormány megenged-e nagyobb budgetet beállítani erre a célra. Remélem, hogy a tisztí főorvosi hivataltól meg fogjuk kapni mi is a rendeletet és gondolkodni fogunk felette. A magam részéről legcélszerűbbnek azt tartanám, ha a város a költségvetésbe felvenne bizonyos összeget, hiszen a szegény betegek sem pusztulhatnak el. Mindenesetre kérdést fogunk intézni az aradi egészségügyi felügyelőséghez, mittévké legyünk a rendelettel szemben.

Harisnya, Keztyü, Kötöttáru-különlegességek

rövid- és rőfösáruk
eredeti gyári árakban
szerezhetők be a

Hófehérke Áruházban

Saspaleta (Piata Unirii) Szt László-tér.

Különleges csemegeárak
Jégbehűtött italok csak a

„Federala Crisul”

Bémer-téri fiókjánk bodegájában kaphatók. Ugyanott fűszerárak legolcsóbb árban.

Nagyothallók figyelmébe!

A legujabb rendszerű berlini villamos zsebtelefonok és elemek nagyothallók részére kaphatók Németi Mór Nagyvárad, Teleky-utba 15. sz. alatti lakásán, ahol azok bárki által kipróbálhatók naponta 2—6-ig.

BUTORUJDON-

SÁGOK nagy választékban!!

Wallerstein Ferenc utódai

DANIBERG és WALDNER cégnél

XXXXXXXXXX

Jorga Miklós

(Zöldfa-u.) 19

Amikor az orvosok muzsikálnak.

— Budapesti színházi levél. —

Az Operaház mindig szolgál valami újdonsággal. Egyszer a karmesterek mondanak le, másszor a zenészek sztrájkra készülnek. sőt olyan szerző is akad, aki a darabját visszavonja (Ez Hubay Jenő, kérem.) Most meg az a furcsaság történt meg, hogy az állandó vendég szereplésre szerződött külföldi Saelschi, aki a legbrilliansabb szerepeket kapja, hanggal oly szerényen van a természetétől megáldva, hogy a közönség sorában a Rigoletto előadásán valaki így szólalt meg:

— Hát a hangját is külföldön hagyta? Feleletet erre biz' nem kaptunk... Kérdjük ezután: a jó színházi játék elegendő-e ahhoz, hogy az ország első műintézetében külföldi „énekes” felléphessen?!

„A diadalmasszony.”

A világhíres Csajkovszky ma a közbeszéd tárgya az ő csodaszép muzsikájával. Az elhunyt zeneszerző darabjainak gyöngyét foglalják össze igen ügyesen „A diadalmasszony”-ban. Ez a vállalkozás valóban nem üzletszerű, hanem — hajtsunk ezúttal kalapot! — művészi. A Városi Színház jól számított, amikor megszerezte magának a darabot. A cselekmény novellaszerű, amikor elmeséli, hogy lett Skavronskij Katalinból, a szegény litván származású leányból, a minden oroszok hatalmas cárnője. A színházi rendezés is kiváló. Hálás témát fogott meg a szerző. Az előadás középpontjában Kosáry Emmy állott. Pompás alakítása és éneke ezúttal is elsőrangú volt. Öltözékei nagy feltűnést keltettek. Partnere — mint mindig — Király Ernő volt, aki feltűnő frisséget hozott magával. Mint Nagy Péter cár, illúziót keltett Sik Rezső. A zenekar édesbűvös orosz dalokat játszik, a közönség nem tudott azokkal betelni. A karmesteri pálcát Friedl Frigyes vezette avatott kezekkel. A kitűnő fordítást Harsányi Zsolt végezte.

„A diadalmasszony” sokáig fogja uralni az operette divatos piacát.

Hegedüs Gyula: Borkmann.

Olyan nagy művészi esemény előtt állunk mi boldog pestiek, hogy feledünk bú-bajt, drágaságot, házbért, csapot-papot és rohannunk jóelőre megváltani jegyünket a Vigszínházba. Nem kevesebből van szó, mint Hegedüs Gyula új klasszikus fellépéséről Ibsen drámájában: John Gabriel Borkmann-jában. A művészi szenzációkat megillető élénk izgalommal várjuk a Vigszínház bemutatóját.

Fölkerestük a legnagyobb magyar művészt, aki így beszélt:

— Boldog vagyok, szerkesztő ur — mondotta Hegedüs — hogy ebben a pompás drámában játszhatom a főszerepet... Mintha pályámnak elején állnék, olyan — szinte félek a szót kimondani — izgatott vagyok, Ibsen játszom... Remélem meglesznek velem elégedve „szigorú kritikusaim” is.

— No, de kedves Mester...

— Bocsásson meg, de ezt ne vegye tréfának. Olyan ifjunak érzem magamat, — majd meglátják...

Közben — eltérően nagy nyugalomtól — látszott rajta a művész igaz irodalmi izgalma és csak ennyit mondott:

— Már alig várom a bemutatót.

— Mi is — feleltem és eltávoztam.

Amikor az orvosok muzsikálnak.

Igen érdekes és valóban művészi eseménnyel állunk szemben. A budapesti orvosok Kamarazene egyesületét alakították és zenekaruk a zeneakadémia termében a nyilvánosság előtt mutatta be tudását.

Mintegy ötven tagból álló zenekar brillírozott és kiderült, hogy nemcsak az operáló

kés áll jól kezükben, hanem a vonó is. Többek között ott szerepeltek Imre József, Gerlőczy Zsigmond, Mannsfeld Géza, Lenhossék Mihály, Benczur Gyula és többen, akik európai hírrel bírnak.

A zenekar egy csapásra meghódította a zenekedvelő közönséget és joggal mondhatjuk, hogy a műkedvelőknél szokailan pontossággal és főleg egészséges tónussal dolgoztak az ambiciózus műkedvelő zenészek.

Es ez valóban nem is csoda, hiszen orvosok voltak a muzsikások.

Tutankhamen színpadon.

Megszületett az első Tutankhamen-operette. Szerzői a neves Pallós Tivadar és Verős György; az operett címe pedig „Mumia kisasszony”. Ez lesz az idei nyári sláger-operette. A főszerepet Lábass Juci, a közkedvelt primadonna fogja játszani. A nagy érdeklődéssel várt operettet Sebestyén Géza Budán fogja bemutatni.

Beregi után Odry.

A kitűnő Beregi Oszkár távolléte óta a Nemzeti Színház most vette elő Hamletet új szereposztásban. Ezúttal Odry Árpád művészi becsvágya keresett új alkalmat, hogy bizonyítsa mély tehetségének gazdag kincsesforrását. És ez sikerült is Odrynak. Aki eddig rendszerint csak társadalmi drámában volt elsőrangú, most már új ösvényen jár a nemes klasszicitásban és remek dialektikáját és pompás alakítását a közönség zajos tapsokkal honorálta. Szép intimünnepele volt a forró hamleti-est a Nemzeti Színháznak és — Odry Árpádnak is, akit sokszor nagy lelkesedéssel szolítottak a függöny elé.

„A Liliom” Olaszországban.

Molnár Ferenc diadalmasszony darabját most mutatta be a római Quirinoi színház nagy sikerrel. Ebből az alkalomból beszélgettünk a szerzővel, aki ezeket az érdekes előzményeket mondotta el:

— Darabom már az ősszel színrekerült Nápolyban és onnan tette meg az utat az örök városba. A Quirinoi színház igazgató-sága, úgy látszik attól tartott, hogy a Liliom mesefüzésének merész fonalát utbaigazítás nélkül nem tudja majd a közönség követni és ezért az előadás előtt egy ismert filozófus tartott magyarázó beszédet. A közönség nagy szeretettel fogadta a legendát és a római

lapok is hasábokon át méltatták a darabot és egy új drámai műfaj kezdetét látják a Liliom-ban.

Különböző már régen irodalmi nexus van Olaszországgal, hogy ne említsek ebből már tizenhat évvel ezelőt, amikor T. Coni Budapesten járt, megnézte az Osvát előadását, magával vitte és eljátszotta a T. Coni-ban. Innen indult el az Ördög világkörüli útjára.

(m.)

Kalauz.

Mindig megilletődve veszem kezembe Osvát Kálmán folyóiratát, mert a törhetetlen hit és a célfelé törekvés meg-megújító nekilendülését érzem és tudom sorokba morfolni az egyre gyarapodó hasábokon. A fanatikus magabizás, az a bizakodó sükentés, mely Osvát Kálmán írásait, agitációját, tervezetéseit, kezdeményezéseit, bulvársait és talpraugrásait jellemzik, határozott tiszteletet parancsol, még pedig elsősorban azokra, akik tétlen melankoliával hallgatják a távolodó szelek zúgását. Az alkotás alkottatás tüze emésztí a „Kalauz” szerkesztőjét és megelégszik azzal, hogy a tűz maradványai legfeljebb csak melegedhet, de nem főzhet. Hites ember lévén, szentül hiszi, hogy annak is eljön egyszer az ideje és ez szinte asketához illő kitartása megható.

A „Kalauz” rövid szünet után új formában jelent meg, melynek 3. számát tegnap hozta meg a posta. Megelőzőleg elolvastam Osvát konferanszát az új számról és keserű szájjal gondoltam Erdélyre, Erdély magyar olvasóira, illetve nem olvasóira. Erdélyi gondolatot, erőt, mindent adni, áldozni — semmiért? Érdemes. A „Kalauz” legújabb száma bizonyítja, hogy igen.

Nyolcvan oldalas dús kötet. Csinos formai izléses külső. A címlapon a tartalomjegyzék Nagy Emma verse: „Szerelmi vallomás”. Rényi Edit verse: „Parkok”. Korda Béla verse: „Magam-biztatásra, versek Olasz Lajostól”. Erdélyi Józseftől. Csupa ismert név, csupa értékes, maradandó alkotás. Ligeti Ernő Kis Miklósról, az „Erdélyi főnix”-ről ír érdekes visszaemlékezést, mely a XVII. század végén Erdélyre vet érdekes világot. Dr. Antalffy Endre „Eunukok” címen tudományos értekezést közöl a mohamedán, keresztény és buddhista eunukizmusról. Osvát Kálmán „A

Ifj. Erdős Albert

uri szabó csakis elsőrendű angol anyagból dolgozik. — Divat kelméi kizárólagosak!!!!

Rákóczi-ut 7. Telefon 634.

Halászlé cikkeiben

sikerült megnyerni a világhírű Ziegenscepek cég kizárólagos elárulását, **műtény horog, halászlé és mindenféle halászlé felszerelés** kapható

IFJ. SONNENFELD JÓZSEF Avram Jancu (Kossuth-utca) Sas-palota Használt hegedűt vesznek.

Megérkezett a hallatlan olcsó **férfi-szalimakalap!** Minden egyes férfi kalap vásárlónak egy Marton féle borbélyjegy és minden női kalap vásárlásánál 1 manikűrjegy lesz díjtalanul hozzáadva.

5000 drb férfi és női kalap

Klein Simon-cégnél

Nagy Sándor-utca 1. szám

Felhívom a hölgyek és masamódnók figyelmét, hogy a Klein-féle kalapgyár 3 nap alatt a **legszebb és legdivatosabb formákra** alakít.

„Oroszországban” című világpolitikai tanulmányának első részét közli. Dékányi Álmán az erdélyi örmények történetét írja meg röviden. Molter Károly pedig Hauptmann Erhartól értekezik. Sas László novellát írt „Az élő hangszer” címen. Berde Mária regényének „A szent szegény”-nek harmadik fejezetét közli.

A melléklet kisebb igényű írásai is sok

érdekességet adnak. Imre Sándor, Édelmann Hédi, Indig Ottó és a többiek, akik ebben a számban szóhoz jutottak, becsületes törekvésükkel is kiérdemlik az elismerést.

A lényeg mindezek után az, hogy mindenki, akit az értéket jelentő nyomtatott betű érdekel, vegye meg a „Kalauz” legújabb számát.

(h)

A bécsi emigráció beismeri bukását és haza akar térni.

Göndör Ferenc a forradalomban kompromittált vezérek félreállítását követeli, mivel ezek akadályozzák meg az emigráció liquidálását.

(A Nagyváradai Napló bécsi szerkesztőségéről.) „Önmardosó, kétségbeesett vívódások, vergődések, kiszakadt gyermeke ez az írás, amely tehát olyan fájdalmas körülmények között születik, hogy nincsen módjában tördölni netalán félreértésekkel. Az én megítésem szerint olyan nagy bajban vagyunk, annyira túl vagyunk immár ama bizonyos tizenkettedik órán is, hogy igazán minden rizikó nélkül megengedhetjük magunknak a teljes őszinteség luxusát. Ne áltassuk magunkat tovább, nézzünk szembe közzé férfiasan a való helyzetnek és bármilyen nagy érzelmi, személyi és ideológiai áldozatokba kerül is és bármily nehéz is, szánjuk rá magunkat a százpercentes őszinteségre. Akár kimondjuk hangosan, akár csak magányos éjszakákon szóltatva valljuk be magunknak: mi, magyar emigránsok vagyunk a föld leggyökértelegebb, legelhagyatottabb teremtményei. Egyre mélyebbé, egyre távolgobbbá válik a szakadék közöttünk és Magyarország között, egyre jobban kikapcsolódunk a magyar életből; ellenségeink gyűlöletének és elvárataink hit-szegésének két malomköve között szép csendesen felörlődünk. Mindenki érzi, hogy az életösztön parancsszavára hallgatva, mégis csak tenni kellene végre valamit, ennélre bambán még sem szabadna az egész emigrációnak az örök feledés sírjába feküdni. Hiszen — az istenért! — már négy esztendeje bolyongunk hazátlanul és lassankint valamennyien megöregszünk, megrokkannak és a halál is szorgalmasan arat ritkuló soraink között. Hát mire várunk még? Az emigráció ügye egyelőre igenis csődbe került. Ezt lehet szépitni, lehet letagadni, de a szomorú helyzeten ez keveset változtat...”

Igy kezdi Göndör Ferenc szenzációs vezércikkét „Az Ember” legújabb számában. Göndör Ferenc vezércikke olyan szenzációs megnyilatkozás, amelyről mindenütt tudomást kell venni. A bécsi emigráció e vezérpublicistája, akinek politikai tévedéseiről és túlszásiról a vélemények eltérhetnek, de akinek jóhiszeműségét, intaktságát és bátorságát senki sem vonhatja kétségbe, evvel egy olyan akciót indít meg, amelyről tudomást kell szerezni nemcsak az utódállamok, hanem Magyarországnak magyarságának is. Eppen ezért publicisztikai kötelességünknek tartjuk, hogy ezt az akciót részletesen ismertessük. Göndör Ferenc szenzációs cikkét ávval folytatja, hogy — szerinte — az emigráció ügyét a magyarországi szociáldemokrata-párt magatartása buktatja meg. Ezután természetesen megvédi a forradalmak vezéreit, azonban az ő álláspontjukat immár tarthatatlannak minősíti. Szerinte a forradalom vezérei immár nem hivatottak arra, hogy egyuttal továbbra is az emigráció vezérei maradjanak. A forradalom vezérei képezik ugyanis a legnagyobb akadályt annak, hogy az emigráció nagy tömegei hazatérjenek. Eppen ezért a forradalom vezéreinek félre kell állaniuk. Göndör Ferenc a konzekvenciát magára nézve is levonja és szintén bejelenti, hogy ő a tömegek érdekében hajlandó félreállni. Erre vonatkozó fejtegetéseiből igen érdekes a következő két részletet kiragadni:

„... Proklamálni kellene végre itt valami más, az eddigieknél több eredményre vezető taktikát. Abból a zord igazságból kell kiindulni, hogy bármennyire is a mi oldalunkon van az erkölcsi igazság, mi: megbuktunk ebben a harcban, bennünket legyőztek és a reális erőviszonyokkal kell számolni, pillanatnyilag sok mindent fel kell adni, még hogy ha a szívünk beleszakad is, mivel hogy nem lehet úgy tenni, mintha győzők volnánk, amiből az is következik, hogy nem szabhatjuk mi egyoldaluan meg az ugynevezett békefeltételeket...”

„... Hol van az megírva, hogy az éhenhalással küzdő tömegek emigrációjának olyan sokáig kell tartani, mint az én emigrációmnak, vagy — hogy a vezéreket említsem — mint Böhm Vilmos, Garbai Sándor, Kunfi Zsigmond, Jászi Oszkár, vagy — ma már — Garami Ernő emigrációjának? Egyáltalán hol van az megírva, hogy ugyanazoknak kell tűzőn-vízen, sikertelenségeken keresztül az emigráció vezéreinek lenni, akik a forradalmak egyébként igen érdemes vezérei voltak? Magyarországon ezidő szerint a tömegek nem igen adják egyetlen jelét sem annak, hogy a forradalmak vezéreit ma is vezéreiknek tartaná, miért kell éppen csak a szegény bujdosóknak az emberi kor legvégső határáig nyögniök ezeknek a vezéreknak akármilyen jóhiszemű vezérségét?...”

Göndör Ferenc — miként azt ettől az intranzigens publicistától másként várni nem lehet — természetesen továbbra is fenntartja eddigi politikai programját, azonban mindenképpen kijelenti, hogy nem tartja... „sem következetlenségnek, sem elvfeledésnek, hanem egyszerűen és bánatosan a tényleges helyzet felismerésének, tehát a józanság és a reális lehetőség politikájának, ha valaki lerántja magáról az emigrációs hipnozt, a terrorként ránehezülő elméleti szuggenziót és nyíltan kimondja, hogy annyi balszerencse közt, oly sok viszály és kudarc után, nem lehetne-e végre a Magyarország felé való orientációra is gondolni?...”

Aki az emigráció magatartását ismeri, annak minden uszító szándék nélkül meg kell állapítani azt, hogy az emigráció vezér-organumai és vezérpublicistái — tisztelet a kevés kivételeknek — négy év óta egyebet sem tettek, mint a kisantant kormányai felé orientálódtak. Nagyon kevés szavuk volt az utódállamok magyarsága érdekében, sőt egy időben — amikor még Gábor Andorok tobzódtak a bécsi emigráció lapjaiban — egyszerűen denúciáltak mindenkit, aki más politikai véleményen mert lenni. Meg kell állapítani azt is, hogy a nembolsevik emigráns-vezérek — ha nem is denúciáltak és uszítottak — szintén a kisantant politikáját üzték. Ők avval védekeznek, hogy kényszerhelyzetben voltak és vannak, mivel egyébként az utódállamok kormányai megvonták volna az emigráns lapoktól a postaszállítási jogot és ez az emigráns lapok halálát jelentette volna. Ma azonban az emigráció egyes vezérei beláják taktikájuk helytelenségét és például Hatvany Lajos báró maga jelenti ki „Az Ember”-ben, hogy a bécsi magyar la-

poknak nines meg a sajtószabadságuk. Nyíltan kijelenti, hogy az emigráció lapjait állandóan a szállítási jog elkobzásának veszélye fenyegeti.

— Gyakorlatilag meg nem valósítható kedves elméleti elképzelésem — mondja Hatvany báró — egy olyan bécsi magyar napilap, amely az osztrák vendégjog adta nagyszerű függetlenséggel élve, a magyar és az utódállamok politikáját egyforma mértékkel méri. Csak ez a lap világíthatna bele abba a rettenetes forrongásba, melynek Közép-európa a neve. Csak az a lap szolgálhatná a hazai demokrácia ügye mellett a magyar kisebbségek ügyét is egyszersmind. Ha akár öt embernek írónok, ilyen lapot képzelenek el. Csak ez a lap szüntethetné meg az emigráció körül támadt végzetes félreértéseket.

Hatvany nyilatkozatából kitűnik, tehát az, hogy miként Göndör Ferenc, aki egyébként sohasem esett abba a hibába, hogy Magyarországot ellen a kisantantot akarta volna kihasználni, ő is belátja azt, hogy a forradalom vezéreinek emigrációs politikája helytelen volt és megnehezítette az emigráció liquidálását.

Azonban talán Göndör és Hatvany megnyilatkozásainál is jobban fejezi ki az emigráció új orientációra való törekvését Robert Oszkár cikke, amelyet szintén „Az Ember” legutóbbi számába írt. Robert Oszkár nyíltan kárhóztatja a „Bécsi Magyar Ujság” írásmódját és politikáját és — habár a maga személyére nézve elveit szintén fentartja — kijelenti, hogy „az emigráció annyira holtponton van, hogy addig nem is remélhető, hogy előbbre jussanak, amíg véget nem vetünk az önámítás mai rendszerének, amíg fel nem ocsudunk ebből a züllött, hazugság-narkotikus álláspontunkból. Csak a hazugság, a magunk ámitása destruál. Amitással még soha nem gyógyították meg a beteget, csak a helyzet való felismerésével, őszinte diagnózissal. És valljuk meg: a beteg annyira rosszúl van, hogy meg kell neki mondani az igazat...”

Még érdekesebb Robert oszkár egy másik megállapítása, amely szintén megérdemli azt, hogy részletesen ismertessük. Robert kifejti, hogy vannak az emigrációnak olyan vezérei, akik „pártérdeknek” tartják a képmutatást, holott az emigráció ott tart, hogy már semmi sem árt neki. Ezután a következőképpen folytatja:

„Az arcunk borus felhőzetét sem kell szégyelnünk, becsületes marhák voltunk, meg akartuk váltani a világot. S elrejtteni fájdalunkat, hogy rosszul esik mind több idő óta elszakadva lenni attól az országtól, amelyet elsősorban akartunk boldoggá tenni: hiu ostobaság. A mi liránk nemes. A mi könnyünk tiszta lélekből jön. Nem bánt, ha otthon egyes szeméthalakok röhögnek rajta. A mi elégtételünk mibennünk van. Igaz, hogy ebből az elégtételből nem lehet megebédelni, de nem lehet az emigrációs politika támasza és talpköve az utódállambeli postai szállítási jog sem. Mi az emberiség örök tragikumának tartjuk, hogy fajok és nemzetek szerint tagozódik ellenséges csoportokra, de miként a kommünt mázsás ökörség volt megcsinálni mindaddig, míg Európa vezető államai nem előznek meg ebben, úgy sajnos, mi sem lehetünk internacionalisabbak a Ruhr-vidéken ellentálló német munkásnál, az imperialista tobzódást tűrő francia és angol proletárnál. Nem szégyeljük, hogy minden förtelem dacára a szívünk Magyarországhoz huz

Elmondjuk ezt a régi érzésünket annak dacára, hogy Magyarország felől semmi jót nem várhatunk s ott fémjelzett hazaárulónak számítunk mindig. De nem várhatunk semmit más irányból sem. Való-

TUNGSRAM

A legjobb villanykörte!
Mindenütt kapható!

ban, ezen az áron magyarnak is megmaradhatunk. Az emigrációs sajtó nagyrésze egyetlen konkrét eredményt mutathat csak fel: az utódállamok magyarságában mély ellenérzés vert gyökeret az emigráció ellen. Az elszakadt magyarság felé és hazafelé többet érne magyarságunk hangsúlyozása. Hiszen másfelé viszont amugy sem ér semmit ennek az elmulasztása. A magyar emigráció politikai szorultsága, fizikai nyomora süket fülekre talál mindenütt...

E tudósítás írója, aki már több, mint három év óta él Bécsben, megállapíthatja azt, hogy Göndör, Hatvany és Robert megnyilatkozásai új hangot jelentenek a bécsi emigrációban. Megállapíthatja azt is, hogy az emigrált tömegek, a munkások, a félelemből menekültek mindannyian Göndör, Robert és Hatvany álláspontját osztják. E tudósítás írója sok küzdelmes harcot vívott az emigrációval és ma is szemben áll vele. Mindazonáltal Magyarország és az egész magyarság érdekében végzetes vakságnak tartaná, ha Budapesten nem vennének tudomást arról az új orientációról, amelyet az emigráció tömegei és Göndör, Robert és Hatvany személyeiben egyes vezérpublicisztái hirdetnek. Ezekben a megszólalásokban az emigráció tömegei és egyes vezérei bizonyos megbánást és belátást mutatnak. Ezt a megbánást, az emigrációs politika csodjének ezen nyílt, bátor és becsületes beismerését Budapest is meg kell hallgatni. Nem kívánom, hogy az a lap, amelyben tudósításom megjelenik, ossza felfogásomat, sőt, tudom jól, hogy a legtöbb pontban eltér tőle. Mégis felszeretném használni az alkalmat és a hasábkon fel akarnám hívni minden felelős magyar államférfi, minden párt és minden politikusi figyelmét arra, hogy az ismertett megnyilatkozásoknak óriási fontosságuk van. Higgyék el nekem, az évek óta külföldön élő és az eseményeket és következményeket kívülről látó, tehát szélesebb horizontu nem emigráns magyar újságírónak azt, hogy az ismertett cikkeknek óriási fontosságuk van, hogy az emigráció e vezérpublicistáinak becsületes önbeismerését Magyarországnak módja van a saját hasznára kamatoztatni. Göndör, Robert és Hatvany cikkei megteremtették a kíváncsatos atmoszférát a kibékülésre. Az emigráció tömegei haza akarnak menni, nem politizálni, hanem dolgozni, dolgozni Magyarország újjáépítésén, a magyar nemzet szebb és jobb jövőjéért. A legteljesebb tisztelettel vagyok a jelenlegi magyar kormányval szemben, azonban vitatom azt a jogát, hogy a felényújtott békekezdet visszautasíthassa. Hiszen a jelenlegi magyar kormány is csak pártokat — nem bánom, koncedálom többségben levő, a nemzet akaratát képviselő pártokat — reprezentál, azonban mégis csak pártkormány, mint ahogy pártkormány minden parlamentáris felelős kormány és éppen ezért az ország jelenlegi helyzetében nincsen joga ahhoz, hogy visszautasítsa, hogy brüszkírozza a feléje nyújtott békejobbot, hogy ne fogadja el a felajánlott segítséget, mivel ahhoz, hogy Magyarország jelenlegi helyzetéből kievickéljen, elsősorban békére, az egész magyarság megbékélésére és az ebből fakadó békés együttműködésre van szükség. Abban a reményben fejezem be tudósításomat, hogy mindezt talán felesleges is volt hangsúlyozni, a magyar kormány tudatában van a nemzet iránt való kötelességének és Göndör, Róbert és Hatvany megnyilatkozásainak Magyarországon is meg lesz az a visszhangjuk, amely elősegíti a magyar nemzet érdekében való becsületes, mindkét részből minden hátsó gondolat nélküli megbékélést.

Szemere Pál.

Csomagoló papírok különféle minőségben, cukorkás, fűszeres és gyógytárcsák legolcsóbban az

Atlantic papírzacskógyárban
Vitéz Mihály (volt Nagypiacér) 14. szám alatt szerezhetők be.

Román.

— Victor Extimiu —

Valami titkos jélés összetör,
Bolond szerelmek tüze fáj nagyon,
Száz köny és száz bús vízió gyötör:
S öklöm föl szorítom homlokom.
Te messzi vagy és én is messzi tőled,
Azóta nyugalom nem találok!
Remények, kószák, ragadnak előled —
Szívem remeg. Emléked súlyos álmom...

Téged hívlek a szürke alkonyéban!
Vagy, hogyha hajnal simul rá a fákra,
S ha a viaszarcu hold az égen
Rázeng örök ezüst melódiákra!
Téged kereslek, ha vizek zenélnek —
És muzsikájuk a felhőkbe száll;
A nyár hevé és szűz haván a télnek —
Szent és pogány szerelemem hol talál?...
(Fordította: Fekete Tivadar)

Sápadt maszkjában vigyorog a Hold...
Szerelmem bús csodáján föl kacag!
Alatta mély ösvények, száz kobold,
S vadállatok sirják fájdalommat.
Lelkemben krátereknek pokla ég
A szenvedélyek ennyi átka láttán,
Szememben láng a hulló táva még —
S kacagva gyullad föl bennem a sátán!
(Fordította: Fekete Tivadar)

Mussolini megirta az önéletrajzát.

„Nyugtalan és veszekedő utcai kölyök voltam!”

(Római levelezőnk től.) Mussolini olasz miniszterelnök nemrégben fejezte be saját életrajzát. Ebből az életrajzból a „Giornale d'Italia” néhány részletet közöl. Az olasz újság nyomán alább közreadjuk a fascista-vezér gyermek- és ifjúságáról szóló fejezeteket.

1883 július 29-én születtem Varano del Costá-ban, Govia községben. Vasárnapon jöttem a világra. A nap nyolcszor huszonegy óra óta az Oroszláncsillagjegyre lépett be. Az apám sohasem járt iskolába. Alig volt tizedikéves, amikor kovácsinasnak adták a szülei. Dovadolából Meldolába ment, ahol 1875 és 1880 között megtanulta az Internationalé mibenlétét. Nyomban hívévé szegődött és terjeszteni kezdte a nemzetköziség gondolatát.

En nem lehettem több négy évesnél, amikor betűzgetni kezdtem az elem kerülő újságokat. Nemsokára megtanultam olvasni. Hat éves koromtól kilenc éves koromig iskolába jártam. Nyugtalan és veszekedő utcai kölyök voltam. Sokszor vérző fejjel jöttem haza, a sebet társaim ejtették rajtam kódarabokkal. De értettem ahhoz, hogy meg is bosszuljam magam. En vakmerő tolvaj is voltam. Egyszer elloptam egy paraszt földjéről a madarak csalétkét. A tulajdonos meglátta, üldözőbe vett, de én futni kezdtem. Dombrol le, dombra fel, árkon át, vizen keresztül, de nem engedtem ki a zsákmányt a kezemből. Igen sokat lebzseltem az apám kovácsműhelyében és a fújtatót szívesen működtettem. Roppant szerettem a madarakat. Szerelmes voltam ezekbe a tollas állatokba. De a templomba is jártam, mert az édesanyám hívó volt. Soha sem tudtam sokáig a templomban maradni. A gyertyák rózsaszínű lángja, a tömjén átható illata, a misemondóruhák színei, a hívők elnyúló éneke és az orgona játéka mindig megzavartak.

Szomoruan vettem tudomásul, hogy vigfalusi gyerekéletemnek vége szakad, mert az apám a szaléziaiak firenzei internátusába akar adni. Jól emlékszem rá, fájdalmat éreztem, ahogy nővéremtől el kellett válni. De éppen így fáj a szívem, mert ott kellett hagynom azt a kis madárkát, amelyet kalitkájában otthon tartottam. Az elválásnál sirtam. Azt a taligát, amelyre felültünk, egy számár húzta. Alig ballagott a csacsi kétszáz métert, összeesett.

— Ez rossz jell! — mondotta az édesapám sápadtan.

Azután felemelte a számamat s mi men-

tünk tovább. Az uton egyetlen szót nem tettem ki a számon. Két óra lehetett, amikor a szaléziai intézet elé értünk. Kinyitották az ajtót. Bemutattak az igazgárnak, aki végignézett rajtam s így szólt:

— Ez alighanem élénk gyerek...

Ezután átölelt és megcsókolt az apám. Nagyon fel volt indulva. Amikor a hatalmas kapu csukódását hallottam, a könnyek mélet előtörték a szememből. Nem sokáig tartott az intézetben. A derék szaléziai nem bírtak velem. Forradalmi természetű ki-kötör s végül is elbocsátottak az intézetből.

Mussolini ezután elbeszéli, hogy hosszán ide-oda való hányatás után végre elemi iskolai tanító lett. Gualtieriben kapott „katedrát”.

Ez a falu — írja — körülbelül egy kilométernyire van a Pó folyótól. Kődös délután érkeztem meg oda. Még aznap megismerkedtem a község hatalmasaival, a szociálistákkal és a községi tanácsosokkal és az egyiknél havi 40 leiert kosztot és kvártélyt kaptam. Az egész tanítói fizetésem 50 lirára rugott. Az iskola körülbelül két kilométernyire volt a falutól. Negyven, eléggé jól nevelt gyermeket tanítottam. Csakhamar megszerettek. Egyfolytában kellett tanítanom, de azért szabad időm is volt bőven. Az első napok egyhangúak voltak, később mind több ismerettségre tettem szert. Minden vasárnap táncoltunk. Így multak el a hónapok s előlünk volt a vakáció...

Mussolini elhatározta, hogy Svájcba utazik. De nem volt pénze. Sürgönyözött az anyjának, hogy küldjön neki 45 lírát. A jó asszony, úgy látszik, utolsó filléreit összeszedte, hogy fia kívánságát teljesítse.

Július 9-én utaztam el — beszéli Mussolini — s amikor Chiassóba érkeztem és ott egy továbbmenő vonatra vártam, unalmamban megvettem a „Secolo” egyik számát. Nagy meglepetésemre tudósítást olvastam benne, amely arról szólt, hogy az apámat letartóztatták. Predappiában a szociálista és radikális választók összetörték az urnákat, hogy a klerikálisok győzelmének kihirdetését megakadályozzák. A bíróságok a tetteket letartóztatás, köztük az édesapámét is, rendelték. Gondolkoztam, hazamenjek vagy továbbutazzak-e?

A fiatal Mussolininek alkalmasint eszébe jutott az édesanyja, a nővéreivel, akik most mind támasz nélkül maradtak. De nem sokáig gondolkodott.

Felültem a legközelebbi vonatra — folytatta életrajzát — és tovább utaztam Svájcba. Július 10-én Yverdonba érkeztem két lírával a zsebemben. Éhes voltam. Mint egy utcai csavargó, szaladgáltam alá és fel az utcán. A két líram csakhamar elfogyott s az éhségemet nem tudtam csillapítani. Egy ház előtt férfiakat, asszonyokat és gyermekeket láttam. Hozzájuk mentem és így szóltam:

— Van kenyerek?

Egyik sem válaszolt. Erre én megegyszer mondtam:

— Van kenyerek? Adjatok hát, ha van!

Erre valamelyik egy darab kenyeret vett elő és odaadta az idegen koldusnak, aki hálataljesen mondott köszönetet.

Svájcban Mussolini mint napszámos dolgozott az építkezéseknél. Hatalmas kőkockákat vitt fel a hátán az építményekre. Két, majdnem harmadfél frankot kapott naponta, s ebből gyakran még annyira sem jutott, hogy ágyban aludhasson.

Nem egyszer töltöttem az éjszakát a hid alatt — írja — vagy pedig kiszáradt folyó medrében. Egy éjszaka a nyomdaépület egyik fekete ládjában húztam meg magam. Véletlenül egy rendőr belekukkantott a ládába és észrevett. Kihúzott onnan, a rendőrségre vitt, börtönbe vetettek, ahol már egy piszkos öreg ember volt.

Mussolini önéletrajza nemsokára könyv alakban is meg fog jelenni.

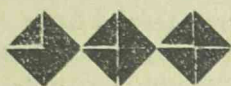
* R i m a n ó c z y - u t c á n a Royal kávéház mellett gyönyörű gyapjú delacnek érkeztek K e r t é s z Reklám nődivat üzletében, az árak olcsóbbak mint bárhol.

DORIAN Filmszínház

Ma utoljára

LADY GODIVA

Monumentális film 6 felvonásban.

Hétfő

Kedd

Szerda

Arany az utcán

Reinhold Schünzel Liane Haid
Henrich EisenbachEgy román hercegnő
a magyarságról.Can'acuzéne hercegnő beszámolója egy
amerikai lapban budapesti utjáról.

A „Nagyvárad Napló” newyorki levelezőjétől. A Saturday Evening Post című amerikai hetilap, az Egyesült Államok egyik legelőkelőbb társadalmi folyóirata, legutóbbi számában közli Cantacuzéne hercegnőnek „Hungary” című rendkívül érdekes, sok nőies elevevességgel, ötlettel s finomsággal megírt sorozatos tanulmányát. Cantacuzéne hercegnő régebben Speranski orosz gróf felesége volt, sokáig élt Oroszországban és Franciaországban, majd a román Cantacuzéne herceghez ment nőül. Európai előítéletektől független gondolkodású, az amerikai demokrácia friss levegőjében nevelkedett, nagyműveltségű nő, pompás megfigyelő, objektív ítélő, szellemes tollú író. Magyarországról szóló cikke, amely semmiféle politikai irány szolgálatában nem áll s tisztára a becsületes tájékoztatás a célja, őszinte szimpátiákat árul el a gazdaságilag annyira lesújtott magyarság iránt. Nem hunyja be szemét a hibák előtt sem, rámutat a magyar élet fonákságaira, de tárgyilagos hangon ismerteti a politikai, gazdasági, ipari és kereskedelmi viszonyokat, bevilágít a magyar nyomor sötét oduiba, végigjárja a vagonlakók szélverte, szomoru otthonait, elbeszélget szegény emberekkel s hódolattal hajlik meg az arra érdemesek előtt, akik közül különösen Apponyi Albert alakjánál időzik szeretettel. Az egész cikk értékes megnyilatkozása egy előkelő, szabad és megértő léleknek, aki nem a népek gyűlölködését, nem az erőszak jogait, hanem a krisztusi szeretet, a segítés, a lehajlás és igazság evangéliumi ígéit hirdeti.

A hercegnő cikkét már azért is érdemesnek találjuk ismertetni, mert csak tanulságos lehet tudni azt, hogy az amerikai életviszonyokhoz szokott egyéniség mit talál a magyar viszonyokban jellemzőnek, mit furcsának, mit kivetendőnek. Franciaországból utazott Cantacuzéne hercegnő Magyarországra s már a határon megállapította, hogy míg a csehek a vámvizsgálatnál meglehetősen kiméletlenül zaklatták, magyar részről egész más bánásmódban volt része. Budapestről a hercegnő ezt írja:

„A város gyönyörű. A Duna fölséges erővel hömpölyög, az utcák szélesek, az épületek egy része rendkívül finom. Prágánál Budapest sokkal majestetikusabb, bár

nem oly pittoreszk, mert tipikus középkori emléke a magyar fővárosnak kevés van.”

Meglepte a hercegnőt az a színes zürzavar s kaotikus láрма, amely egy-egy vonat befutásánál a budapesti pályaudvarokon uralkodik. Mintha minden ember egyszerre kiabált volna. Különösnek találta azt is, hogy a budapesti élet ezerféle alakjában minő varázslatos ereje van a borraivalónak. Borraivalót vár a bérkocsis, a hordár s egész sereg olyan ember, aki szolgálatait amúgy is megkapja a szabályszerű díjat. Sőt ötezer korona borraivalóért sikerült ketszobás lakást kapnia egy „tulzsufolt” szalodában, ahol eleinte csak egy szűk fürkeshobával kellett beérnie. A szállodai kiszolgálást kitűnőnek, „excellent”-nek mondja, de megállapítja, hogy a hatalmas helyiség telve volt jól öltözött, szerencsés emberek tömegével, akik értesülése szerint, javareszt a hadimilliomosok sorait gyarapították.

Magyarország jövőd sorsát, reményeit, kilátásait illetően a hercegnő számos emberrel beszélt s igen világosan csoportosítja a különböző véleményeket. Ismerteti a csüggedt pesszimizmus, a nyugodt tárgyilagosságot, a hazafias optimizmus s a lelkes álmódos legtipikusabb megnyilatkozásait.

Rokonának, Grant-Smith Ulysses, volt budapesti amerikai megbízottnak információiból a hercegnő jól ismeri a magyarságnak Amerika iránti hálás érzelmeit s ezt különösen honorálja. Budapesti tartózkodása alatt ismételtelen időzött Brentano jelenlegi követ családjá körében.

„A magyar egyéniség rendkívül vonzó — mondja a cikkíró. — Egyszerű, nemeslelkű, melegsívű a maga körében, vendégszerető és szívélyes az idegen iránt. Ha módja van rá, nagyszerűen tud vendégül látni, most, hogy szegény, meg tudja őrizni vidámságát s el tudja fojtani panaszeit.” „A magyar földmies rendkívül kitűnő népelem. Az arisztokrácia évszázadok folyamán megőrizte jellembeli erejét akkor is, amikor sok szomszéd országban az arisztokrácia a szó szoros értelmében összeomlott.”

A politikai viszonyok helyes ismeretével rajzolja meg a hercegnő a trianoni békeokozta magyarországi változásokat, az országnak a szomszéd államokkal való nehéz viszonyát és a magyarországi súlyos megélhetési viszonyokat. Kiterjeszkedik a magyarországi antiszemita mozgalmakra is és közli egy előkelő magyar politikusnak ebben a kérdésben való véleményét:

„Magyarországon nem lesz pogrom igen sok fontos okból. Először, mert fegyelmezett emberek vagyunk és ezidő szerint jó vezetők alatt élünk. A zsidóságnak gazdasági életünkben meg van a maga helye. A zsidók részesei az ország haladó fejlődésének és ezt a munkát szívesen végzik. Ami a zavargásokat illeti, sem a jobboldali, sem a baloldali túlzóktól nincs ok tartani, mert a jelenlegi kormány erős, korrekt és minden párt bizalmát bírja.”

Különös melegség önti el a hercegnő írásait ott, ahol repatriált magyarok szomoru sorsáról, a vagonlakások nyomorúságáról beszél. De még ékeesszólóbban ír Apponyi Albert grófról, akit a legendák fehér madarához hasonlít. A fehér madár tündöklő tollazatát nem volt szabad szennyezőltnak érintenie, mert akkor nyomban meghalt volna. Apponyi is ily fehér madár. Kulturfőlényével, idealizmusával, lángoló szónoki tehetségével messze föléje emelkedik az élet sarának. Cikkét a hercegnő azzal végzi, hogy Magyarország nem könyörög segítségért, mégis egyike azoknak a területeknek, melyek legjobban megérdemlik a segítséget.

* Tennisz-szövetek, Cowercout ruhavásznak megérkeztek Schneider és Mihelfi posztóáruházába Rákóczi-ut 10.

Lakbérleti ügy
a választott bíróság előtt.

A választott bíróság intézményének fontosságát és hasznosságát a kereskedői körökben napról napra mindinkább elismerik. A hivatalos bíraskodásnak sok mai nehézsége közt házaspótló szerepet töltenek valóban be a választott bíróságok, amelyeknek sok előnye közt nem utolsó az, hogy gyorsan működik. A választott bírósági eljárás népszerűsödésére fölötté jellemző, hogy már a lakbérleti viták elintézésére is igénybe veszik és ilyen esetekben is a feleket kielégítő ítéletet tud hozni.

Tegnap például a Csarnok egyik helyiségében nagy hallgatóság előtt zajlott le egy ilyen tárgyalás, amelyen a Munk és Schönbberger nagykereskedő-cég, mint háztulajdonos és Stern Miklós bórkereskedő, mint lakó szerepelt. A választott bíróság elnöke dr. Adorján Ármán ügyvéd, tagjai pedig Reichard Dezső cipőkereskedő és Hartmann Sándor bóröndös voltak. A bíróság több vitás kérdés, főként pedig a bérleti szerződés tartamának kérdése fölött, a felek megelégedésére döntött.

Arcodon ha sok a
miteszer,

Kaiser-Borax

ez ellen biztos szer.

BÉLYEGZŐK KLISÉK
RAJZOKMolykár elleni megóvásokat
jutányosan vállalunk.

Szörmekabát átalakításokat

szakszerűen, méltányos áráért végzünk

HAIVANY VILMOS szücsmester
Rákóczi-ut 12. szám.

Panama és Girárdi kalapkülönlegességek Hollós

uri divat üzletében. Telefon

Vonatrablók eldorádója.

Mi történik a sötét vonaton? — Mi van a vészfékkel? — Nagyváradtól Kolozsvárig a személyvonaton.

Előre kell bocsájtanunk, hogy ezen az emlékezetes éjszakán nem abból a célból ültünk fel a nagyvárad—kolozsvári személyvonatra, hogy tanui legyünk minél több kalandnak és lapunk számára megfigyeléseket szerezzünk az éjszakai utazás gyönyörűségeiről. Munkatársunknak egyszerűen dolga akadt egy vidéki városban s miután ezt az éjszakai vonattal legkényelmesebben vélte elérhetőnek, 21 óra 45 perckor utnak indult Kolozsvár felé. Ugy látszik azonban, a sors az újságíró különösképpen kedveli és munkával, szenzációval olyankor is traktálja, amikor történetesen, mint privát ember, nem is hírekben utazik.

Legyen világosság!

A biblia szerint az Ur az első nap, hogy a világot megteremtette, így szólt: Legyen világosság! Szólt pedig ekkép az Ur azon egyszerű okból, mert ő már akkor is tudta, hogy a világosság a tisztességnek kedvez, míg a sötétség, már természetesen, ha emberekről van szó, a gonoszok hajléka. A következők be is igazolták ezt és ezért mindenütt, ahol emberek voltak, mindenkor első követelménnyé vált a mondás, hogy: Legyen világosság!

Sajnos a háború, a politikai viszály és a gazdasági válság nem nagyon kedveztek ennek a követelménynek. A társadalom berkeiben éppen úgy mindennaposá vált a sötétség, mint ahogy megritkultak a lámpák az utcákon, tereken és horribile dictu, a vonatokon is.

Sötétek a vonatok.

Ezt az elszomorító igazságot legujabban a kolozsvári személyvonaton volt alkalma tapasztalnia munkatársunknak. Amikor pedig most e téren szerzett tapasztalatairól beszámolunk, a történeti hűség kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy a szóban levő vonaton volt egy néhány fülke, amelyben holmi gyenge világosság fénylett. Egészen véve azonban a vonat bátran sötétnek volt mondható, ami annál súlyosabban esik a latba, mert a szóbanlevő időben éppen éjszaka volt. Bizony éjszakának idején néha igen-igen fontos dolgok történnek, nem kell tehát csodálkoznunk azon, ha a mi vonatunk, kellő világosság híján, szintén tisztességtelen dolgok színhelye volt.

Mi történt?

Ne tessék félreérteni. Szó sincs róla, hogy munkatársunk leskelődött volna a kupék ajtaján. Eltekintve attól, hogy a sötét fülkékben úgy sem igen láthatott volna valamit, közismert diszkrécioja nem engedné, hogy lapunk hasábjain a látottakat fölfedje. Egyébként pedig mint mondtuk, munkatársunk utazása tisztán magánjellegű volt, amiből pedig világosan következik az, hogy hivatalból nem érdekelte semmi, ami a vonaton, respective a sötétség leple alatt történt. Hivatalból nem, azonban akarva, akaratlanul érdekelte mint utast, vagy mint azt az alábbiak igazolni fogják.

Sikoltás az éjszakában.

Munkatársunk éppen maga alá gyűrte a felöltőjét, hogy álmos fejét nyugvóra döntse, amikor váratlanul és hirtelen velőtrázó női sikoltás szelte át a sötét vonat csendjét. A sikoltás, amely kétségbeesett és hosszantartó volt, abból a kocsiból hangzott fel, amelyben munkatársunk is utazott, természetes tehát, hogy az újságíró fürgeségével sietett oda, ahol a hang eredetét vélte. Vele együtt a kocsiban többi utasa is kiugrott a fülkéből és a folyosó végén látták, hogy két kétségbeesett ember, egy ur és egy hölgy, tördeli a kezét.

— Mi az, mi történt?

— A bőrönd, a bőrönd!...

Nagysokára lehetett csak megérteni a történeteket. A házaspár a kocsiban utolsó fülkéjében mondanunk sem kell, hogy teljes sötétségben, nyugodtan aludt, amikor az

asszony egyszerre csak arra ébredt, hogy valaki a feje fölött levő bőröndnél kaparász. Mire szeméből kidörzsölte az álmot, a tolvaj már megmarkolta a koffert és látván, hogy észreveszik, sebtében kiszökött a nyitott ajtón. Ekkor sikoltotta el magát az asszony, akiben volt annyi lélekjelenlét, hogy utánakapjon a bőröndnek. El is érte azt, de a tolvaj erősebben fogta és minthogy a vonat nem ment gyorsan s a lépcső is közel volt, az ismeretlen egy ugrással az országúton termett és eltűnt az éjszakában.

Hol a vészfék?

Történt pedig ez esti 10 óra körül, Rév-megálló előtt, alig azután, hogy a vonat Rév állomását elhagyta. A kárvallott urat és feleségét a düh és bosszúság különböző árnyalatai fűtötték.

— No deilyent! — Hiszen ez borzasztó!...

— Kérem, én az sz...i törvényszék elnöke vagyok! — meséli a férfi. — Audien-ciára utazom a miniszterhez és a bőrönddel elvittem a frakkomat, kalapomat és minden fehérneműmet! Rémes! Most mehetek vissza, ahonnan jöttem...

— Borzasztó!...

Munkatársunknak közben eszébe jutott, hogy talán jó volna megállítani a vonatot. Hallott már egyet-mást a vészfékről, amelyet ugyan még nem volt szerencséje használhatni, de amelyről tudta, hogy ilyen esetekre való. A kocsiban végén meg is találta a vészféket. Megfogta a fogantyút és rántott rajta egyet. Nem ment. Jöttek mások és segíteni próbálták. Hiába. Megnézték és látták, hogy a vészfék le van piombálva: dróttal van lekörtve. Ugyan miért?

Egy kis ráadás.

Hosszu az éjszaka, a felizgatott utasok ráértek törni a fejüket és vitázni ezen a kérdésen. Azt természetesen mondanunk sem kell, hogy a vonat a defektus után nem állt meg s az ügyeskező rabló szépen elinhalott. Hogy aztán valamelyik állomásról telefonáltak Révre és Nagyváradra, az aligha segíthetett már a dolgon. A kárvallott törvényszéki elnök Kolozsvárról kiszállt a vonatból és szomorúan visszautazott — ruháért. Munkatársunk pedig folytatta az utját és hogy teljes legyen a riport, az éjszaka folyamán még egy rablásnak, azaz, hogy rablási kísérletnek volt a tanuja. Ezuttal egy őrmester lett volna az áldozat, aki az ezred pénzét vitte magával. Az őrmester azonban elég ébren aludt ahhoz, hogy fölébredjen a motoszkálásra és meghiusítsa a rablást. A tolvajnak persze most is bottal üthették a nyomát.

Vissza, Nagyváradra

másnap utazott munkatársunk és okulva a tapasztaltakon — nappal. Méltó befejezésül, a dolog historikumához tartozik ez is, hogy hazafelé jövet egy szembejövő vonaton megpillantottuk a törvényszéki elnök arcát. Mire

megkérdezhettük volna tőle, hogy meglátta-e az ellopott bőröndöt, a két vonat már messze járt egymástól. Így hát örök titok marad előttünk a kérdés. Éppen úgy mint ahogy nem fogjuk megfejteni azt sem, hogy 1923 májusában a nagyvárad—kolozsvári személyvonaton miért volt lakat alatt vészfék. (k)

Elcsúsztak hazaszállítása az olasz harctérről.

Jelentkezzenek a hozzátartozók.

Nagyvárad város előjárósága a következő hirdetményt teszi közzé:

Nagyvárad város közönségének tudomására hozom, hogy a román és olasz állam között harctéren elesett katonák földi maradványainak csekély költség mellett leendő exhumálása és hazaszállítása tekintetében kölcsönös egyezség létrehozása céljából tárgyalás van folyamatban.

Ennélfogva felhívom az összes érdekeltet, kiknek olasz harctéren elesett és a olasz területen eltemetett hozzátartozóik vannak és azokat a román állam területéről óhajtnak repatriáltatni, hogy ebbeli óhajukat Oradea-Mare város előjáróságánál (Petru Maior-u. 5.) folyó évi május hó 31-ig román nyelven írásban jelentsék be.

Ezen írásbeli nyilatkozat, amely „Mormin tele Eroilor Splaiul Mihai Vodă No. 3. Bucaresti”-hez címezve a következőket fogja tartalmazni:

1. A bejelentő és kérvényező neve;
2. Az elesett neve, annak volt katonai beosztása és rangja.
3. A sírhely pontos megjelölése, község neve, temető, az elhalálozás és eltemetetés pontos megjelölése.

Popa,
seful antistiei oraşului.

Uri szabó

üzletemet megnyitottam.
Elsőrangú munka, pontos
kiszolgálás, szolid árak!

Schwartz Mór
Avram J. (Kossuth-u.) 14.

Dr Rácz Ödön szanatóriuma
és gyógyfürdőintézete Nagy-
várad, Str. Printul Carol 7.
Május 15-től összes helyiségeivel nyitva!!!!

Ideges kimerültség, gyengeségi állapotok, fej-, szív-, gyomor-, bél stb. betegségek ellen gyógyfürdő, villany-, hő, fénykurák. Szénsavas fürdők, beléző gyógymódok. Edző, erősítő vizkurák. Hízó-, fogyókurák. Szobák pensióval.

Uri fehérneműeket

méret szerint — darabonként is — vállal a

HERCULES

Féhernemügyár

Telefon 698.

Kolozsvári-utca 1. sz.

Megrendelések:

Schlesinger Dezső fehérneműüzletében

Sas-passage is eszközölhetők.

A jövőben büntetik a koldulást.

Nagyvárad koldus- és csavargóelosztó központ lesz. A munkaügyi-minisztérium kiküldöttei és Botez vezérigazgató Nagyváradon.

Többször foglalkoztunk már a népjóléti ügyosztálynak azzal a tervével, mely a szegény- és koldusügyet radikálisan akarja rendezni. Ebből a célból a népjóléti tanács már több ankétot is tartott, melyekbe bevonta a társadalom különböző rétegeit is. A koldusügy rendezését egyébként az új koldulási törvény is előírja, mely expressis verbis eltiltja a koldulást és csavargást és aként intézkedik, hogy a munkaképteleneket szegényházakban, a munkaképes koldusokat és csavargókat pedig dologházakban helyezték el és így ne legyenek közvetlenül a társadalom terhére.

Az új koldulási törvény megvalósítása céljából tegnap három illusztris vendég érkezett Nagyváradra és pedig: Pilat Mircea népjóléti vezérfelügyelő, Botez Eugen, a munkaügyi minisztérium vezérigazgatója, aki egyébként hírneves író, a Román Akadémia levelező tagja, a Viata Romaneasca szerkesztője, kiváló munkát Jean Bort álnév alatt szokta írni és Gane Titus professzor, erdélyi közegészségügyi felügyelő.

Eöbbs látogatást tettek a városházán, majd dr. Bucico Coriolán polgármester, dr. Simonca György főügyész, dr. Feder Ottó népjóléti és Dejeu Péter kulturtanácsos kíséretében megtekintették a Csesztivót, a Bottó-féle főzőiskolát és a Diana-fürdőt, hogy a koldustörvény életbeléptetése esetén megfelelő helyiséget keressenek a koldusok és csavargók elhelyezése céljából. Látogatást tettek még a szabadkőműves páholy épületében is, ahol megtekintették Ferdinánd királynak már elkészült lovassobrát és a kiváló műremek fölött elismerésüket fejezték ki Kara Mihály szobrászművésznek.

Botez vezérigazgató szíves volt fogadni a „Nagyvárad Napló” munkatársát, akinek következőképp nyilatkozott:

— Jövetelünknek az a célja, hogy a népjóléti intézményeknek megvalósítását, különösen a koldus-ügyet Nagyváradon is új alapokra helyezzük. A Regatban már 12 városban teljesen beszüntettük a koldulást. Ezt fokozatosan akarjuk keresztülvinni a csatolt területeken is, amit csak úgy érhetünk el, ha gondoskodunk megfelelő intézményekről. Vannak olyan koldusok, akiknek fentartásáról az államnak kell gondoskodni, vannak viszont olyanok is, akik munkaerős emberek, de mégis koldulásból élnek, mert így többet keresnek, mintha valami produktív munkát végeznének. Ezeket természetesen munkára fogjuk kényszeríteni és e célból dologházakat állítunk fel. Azokban a városokban, ahol az új koldulási törvényt életbeléptetik,

a koldulást bünténynek tekintik és szigorúan büntetik.

— Nagyvárad impresszióimról annyit mondhatok, hogy ez a város közigazgatásilag jól van megszervezve. Örömmel konstataltam, hogy itt a népjóléti ügynek külön tanácsosa van és remélem, hogy a jövőben a megfelelő intézményeket teljes mértékben meg lehet valósítani.

Nagyvárad, Kolozsvár és Szeben lesznek azok a központok, ahonnan szétosztják a koldusokat és csavargókat

a különböző munkaházakba, melyeket célszerűség szempontjából többnyire falukon fognak felállítani.

— A városnak nagyon fontos érdeke, hogy a közel jövőben ezen intézményeket megvalósítsa, mert a különböző községekből, mint központba, ide fognak özönlenni a koldusok és csavargók és így számuk tetemesen gyarapodni fog. Hogy ezt megakadályozza a városi tanács, itt is meg kell valósítani a Regatba már életbeléptetett intézményeket, melyek számára most keresünk megfelelő helyiségeket.

Magyarországnak van legtöbb külföldi adóssága.

A „Tems” cikke Magyarország pénzügyi helyzetéről. — Készül az olasz-magyar szövetség.

Páris, május 19. A „Tems” mai cikkében összehasonlítást közöl egyrészt Ausztriának, másrészt Ausztriának és Németországnak gazdasági és pénzügyi teherbíró képességéről. Legtöbb külföldi adóssága Magyarországnak van még a háború előttről. Ezek beruházási hitelek, amelyeket Budapest és a magyar állam a kultura és népjólét emeléséért vett fel. Ezen adósságok a békeszerződés értelmében feltétlenül visszafizetendők, de az amortizálás után még mindig marad hetvenmillió aranykorona adósság, majdnem annyi, mint a magyar bankjegyforgalom együttevője. Másik jelentékeny passzív tétele Magyarországnak a Déli vasút kötelezettségeiben való tulnyomó érdekeltisége.

Magyarország költségvetése — írja a „Tems” — nyomasztóan passzív. Az ország tökeszegény, az adóknak jelentékeny emelése lehetetlen. A gazdasági munka megzavarása a forradalom és idegen megszállás miatt sem Németországban, sem Ausztriában nem járt olyan pusztító hatással, mint Magyarországon. Másik ok, amiért Magyarország németnyelvű sorstársaival szemben hátrányban van, az idegen fizetési eszközök hiánya.

A cikk így végződik: A nyugati hatalmaknak saját érdekükben is erősíteniük kell Magyarországot, hogy adósságait megfizethesse.

Az egyesülés ünnepe.

Május 23-án teljes munkaszünet. Mosoiu miniszter Nagyváradon.

Szerdán — május 23-án — nagy pompával ünneplik meg az egyesülés ünnepét. Peter Julián prefektusnál tegnap délelőtti értekezlet volt, amelyen az ünnepség részleteit megállapították. Az egyesülés ünnepe hivatalos ünnep, amelyen teljes munkaszünet tartandó.

Az ünnepre Mosoiu miniszter is Nagyváradra érkezik.

Az ünnep részleteiről Olteanu tábornok és Peter Julián prefektus aláírásával rendelet jelent meg, melynek részletei a következők:

Május 23-án (ó naptár szerint május 10-én) minden nyilvános helyiség, üzlet, gyár és műhely zárva tartandó.

Minden ház fellobogózkodó a román trikolorral, a nyilvános helyek virággal és zöldgallyal díszítendők.

Reggel 6 órakor 21 ágyulövés fogja jelezni a nemzeti ünnep kezdetét.

Reggel 9 órakor a helyőrség összes csapatai, az iskolák s a társadalom képviselői a Kispiacon és a Bémer-téren gyülekeznek.

Reggel 8 órakor minden hitfelekezet templomában hálaadó istentisztelet tartandó,

a gör. keleti és gör. kath. székesegyházban reggel 9 órakor hivatalos istentisztelet lesz.

Valamennyi köztisztviselő és előkelőség beosztás szerint valamelyik hivatalos istentiszteleten megjelenik. (A prefektus és polgármester a gör. kel., az alispán és a városi főjegyző a gör. kath. székesegyházban.)

A tisztikar valamennyi tagja köteles az állomásparancsnokság által megállapított rendben és ruházatban a hivatalos istentiszteleten megjelenni.

Délelőtti fél 10 kor a Kispiacon a csapatok felvonulása és szemléje.

Déli 12 órakor recepció a városháza nagytermében, ahol a katonai főparancsnok és a prefektus fogadja a katonai és polgári reprezentánsok üdvözlését a következő sorrendben: Hadsereg, gör. kel. egyház, gör. kath. egyház, római kath. egyház, református egyház, lutheránus egyház, a neolog és orth. izraelita egyház, kir. tábla, jogakadémia, megyei alispán, polgármester, közegészségügyi hatóság, rendőrség, ügyvédi kamara, tanterületi főigazgató, tanártestület, tanfelügyelő, kereskedelmi és iparkamara, munkafelügyelő, ipartestület és munkásképviselet.

Délután 4 órakor ünnepi előadás a Városi-színházban.

Délután 5—7 ig térzene a Bémer-téren.

Este 8 órától kezdve az összes házak és nyilvános helyek kivilágítandók.

Este 9-kor fáklyásmenet.

Magyar—olasz szövetség lehetősége.

Budapestről jelentik: Bethlen és Kállay a pünkösdi ünnepeket Rómában töltik. Kállay valószínűleg hétfőn Párisba utazik. Bethlen előreláthatólag kedden hagyja el Rómát és Bécsen át visszatér Budapestre, ahol résztvesz a nemzetgyűlés szerdai formális ülésén.

Rómából jelentik: Pénteken délnben Nemes Albert gróf quirinali magyar követ Bethlenék tiszteletére dejeuner adott, amelyen jelen voltak Mussolini, továbbá Anticimati és Carfadelli hercegek. Délután Bethlen a római magyar kolónia tisztelgését fogadta. Ugyanakkor Kállay a Banca Róma képviselőjével, majd az olasz kereskedelemügyi miniszterrel tanácskozott. A pápa hétfőn fogadja Bethlent.

Rómából jelentik: Az „Il Popolo” Stuzo lapja, hosszabb cikkben polemizál a „Tems”-sel a magyar kérdésről. Kifejti, hogy a kérdés sokkal közelebbről érdeklő O'aszországot, mint Franciaországot. Olaszország volt az első állam, amely felszólalt az Ausztriának nyújtandó kölcsönök engedélyezéséért, most ugyanígy támogatja Magyarország ujjaépítési politikáját. Az olasz sajtó egyébként majdnem kivétel nélkül, a magyar—olasz együttműködés és szövetség szükségességét hangoztatja.

* Legújabb berlini angol szöveget megérkeztek Schneider és Mihelfi posztóáruházba, Rákóczi-ut 10.

„Herma“

Uj üzlet!

„Herma“

Biharvármegye legnagyobb áruháza

Mindenkinek érdeke, hogy cipő- és kalap szükségletét a legolcsóbban szerezze be

MANNHARDT és LEFKOVITS

cégnél NICOLAE JORGA (Zöldfa utca) 7. sz. ahol a

„HERMA” cipőgyárnak egyedüli lerakata van mindenféle gyermek, leány, fiu, női és férfi, egész és fél, lakk és antilop cipőkben.

Külön fehérnemű-osztály: gallér, kézelő, ing és nyakendők, harisnyák a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig!!!!

„Herma“

A cégre tessék ügyelni!

„Herma“

Tisztviselőknak és hivatalnokoknak 10% engedmény.

Vasutasok és postások bevezetési helye.

Miért késik az arad—kisjenői vonal megnyitása?

Nem fizették ki a kisajátított földek árát. Közvetlen gyorsvonal Nagyvárada és Arad között.

Az arad—kisjenői vasutvonal kiépítését tegnap befejezték. A különböző szakaszrészeket összekapcsolták, a pályatestet bekapcsolták, úgy, hogy a vonal megnyitása előtt semmi akadály sincs. A megnyitást ehó 23 ára tervezték, azonban ezt a dátumot valószínűleg a jövő hónap 28-ára tolják ki, mert a CFR, illetve az állam a környékbeli kisbirtokosokkal szemben olyan súlyos obligóban van, hogy abból nem tud másképpen kiszabadulni, csak úgy, ha kötelezettségének eleget tesz.

Azt a földsvót, melyen az új vasutvonal végighúzódik, a környékbeli földmivelő parasztoktól sajátította ki az állam. Meglehetősen tekintélyes területet tesz ki ez a kisajátított földsvó, melynek ma holdankint 8—9000 leu az ára. A parasztok, amikor a vasutvonal munkálatait megkezdtek, abban a hitben éltek, hogy az elvett föld árát a közlekedésügyi minisztérium fogja folyósítani. Ott azonban azzal utasították el őket, hogy a földmivelésügyi miniszter hatáskörébe tartozik a kártalanítás. Az agrárminiszter a népjóléti reszorthoz utasította az egyre türelmetlenebb parasztokat, akik végül is kifogytak a minisztériumokból és nem volt kihez fordulniok, hogy kisajátított földjük árát követeljék.

Ez a negligencia érthető elkeseredé okozott a kisbirtokosok körében. Ugy látszott, mintha kijátszották volna őket és a kormány nem akarja kifizetni jogos követeléseiket.

A vonal mentén elterülő községek parasztjai ezért demonstrációra készülnek. Mielőtt az új vasutat átadnák a forgalomnak, mindenáron garanciát akarnak szerezni, hogy a kisajátított terület értékét valakitől megkapják. A falvakban arról beszélnek, hogy amikor a miniszterekkel és a felavató hatóságok képviselőivel az első vonat elindul, a megkárosított gazdák végig fekszenek a sineken és mindaddig nem engedik a mozdonyt elindítani, míg a jelenlevő kormányférfiak határozott ígéretet nem tesznek a fizetésre.

Hir szerint az arad—kisjenői vonal megnyitása ezért szenved halasztást.

Az új vonalról különben tegnap a következő felvilágosítást kaptuk az építkezés egyik vezető emberétől:

— Ma délelőtt táviratot kaptunk a minisztériumtól, amely az eddigi rendelkezéseket oda módosítja, hogy az Acsevet átveszik és elejtik a kisjenői, illetve otlakai csatlakozásokat, amelyeknél az utasoknak a CFR vonaláról át kellett volna szállani az Acsev vonalára, hanem

a vonatok Nagyszalontáról közvetlenül Aradig fognak közlekedni.

Ennek megvalósítására szükségessé vált a volt Acsev vonalainak elsőrendű vasutvonnallá való kiépítése Aradtól egész Otlakáig, mert minden valószínűség szerint a mostani pályán az államvasutak igazgatósága közvetlen gyorsvonalat is akar közlekedtetni Arad és Nagyvárada között.

A vicinális vonalaknak átépítési munkálatait az államvasutak pályafentartási osztálya a tegnapi nap folyamán kezdte meg és a tervek szerint azt a jövő hó közepe táján be is fejezik, amelynek megtörténte után az egykori Acsev vonalai is ugyanolyan alépítményűek lesznek, mint az államvasutak többi vonalai. Ily módon tehát az új vonal megnyitása után a személy és teheráruforgalmat közvetlenül bonyolítják le és az új menetrend előkészítő munkálatait már most megkezdte a vasutigazgatóság forgalmi osztálya.

* Figyelmébe ajánljuk, hogy női ruha és kalap szükségletét legutányosabban Hevesi „Párisi divatruházában” Zöldfa-utcán szerezheti be.

Dr Janovics Jenő nyílt levele Banu miniszterhez.

Álom a kétfős társulatok terve.

Dr Janovics Jenő, az erdélyi, bánáti magyar színészek egyesületének elnöke, az egyik kolozsvári lap tegnapi számában nyílt levelet intéz Banu kultuszminiszterhez. A nyílt levél megdönthetetlen igazságokat sorakoztat fel annak bizonyítására, hogy az erdélyi magyar színészetet, mely 130 éve szolgálja az egyetemes kultúra szent ügyét — nem szabad hű ábrándokért áldozatul dobni. Felvilágosítja a minisztert arról, hogy a magyar—román kultürközlekedést az által, hogy a magyar szintársulatok prosperálását lehetetlenné teszi — nem szolgálja a kormány, sőt ellenkezőleg elháríthatatlan akadályt gördít a szép cél elé. Fantasztikus és laikus gondolatnak tartja dr Janovics Jenő a kétfős nyelvű társulat tervét, mely a legrövidebb idő alatt teljes művészi és anyagi csődhöz vezetne nemcsak a magyar, hanem a román színészetet is. Ennek igazolására a pozsonyi példát hozza fel, ahol óriási állami támogatással magyar—német társulatot tartottak fenn, mely aztán világraszóló botrányok sorozata és az elmergesedett vizsályok özöne után szégyenteljes kudarccal omlott össze.

Allításait számszerű adatokkal is bizonyítja dr Janovics Jenő. A nyílt levél ez a része így hangzik:

— Ami pedig a terv anyagi részét illeti — 25 éves igazgatói tapasztalatom alapján és a kétszerkettő téveszthetlenségével — merem kijelenteni, hogy egy-egy ilyen közös társulat fenntartása évenként legalább 3 millió szubvenciót igényel az államtól. A számvetés egyszerű: Az állam meg kell hogy fizesse a román társulatok deficitjét azokon a napokon, amikor játszik az, meg kell fizetnie teljes napi budgetjét azokon a napokon is, amikor nem játszik. Hogy ez a két tétel mennyire rugható, az könnyen megállapítható. A kolozsvári román drámai társulat közel 2 millió szubvenciót kap, nem lehet kevesebbre számítani a nagyváradi vagy aradi román társulat deficitjét sem, mert hiszen az állam tekintélye nem engedheti meg azt, hogy györegyebb és hiányosabb legyen ott a hivatalosan is elismert nemzeti színház. S arra sem lehet számítani, hogy Nagyváradon, Aradon, vagy más erdélyi városban magasabb bevételei legyenek a román színháznak, mint Kolozsváron, ahol a legerősebb és legerősebb a román közönség. S arra sem lehet számítani, hogy ez a deficit csökken a vidéki kirándulások bevételeivel. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a mai utazási, ellátási, szállodai költségek mellett minden ilyen kirándulás csak növeli a deficitet, mert a kiadások sokkal magasabbak a legvérmesebb reményű bevételeknél. A kétmillió deficit mellett az államnak fedeznie kell a magyar szintársulatnak is a teljes napi budgetjét azokon a napokon, amikor a magyar szintársulat nem játszhatik, mert hiszen mihelyt közös román—magyar társulatokat szervez az állam, a teljes garanciát vállalnia kell. Ha rendkívül szerényen csak 10.000 leura tesszük a magyar társulat egy napi kiadását s évenként csak 100 olyan napot számítunk, amikor nem játszhatik, akkor ez is egymillió kötelezettség. Vagyis az állam egyetlen ilyen közös román—magyar társulat megszervezésére reális számítás szerint 3 milliót kell, hogy évi szubvencióként adjon. Ez az összeg azonban lényegesen emelkedik még a különféle főigazgatói, igazgatói dotációk s a nehézkes adminisztrációs kiadások számbavételével.

Minden más számítás, amely kiállításokat, séta-hangversenyeket s más álomszerű terveket helyez kilátásba, utópia, naivul kidolgozott légvár, amely már az első hónapokban szomorúan omlik össze. S az összeomlással csorbul az államtekinély és szenved úgy a román, mint a magyar színészet művészi hire.

Nagyon jó volna, ha dr Janovics Jenő levele eljutna Banu miniszterhez, hogy végre helyes mederbe tereődne az erdélyi színészet erőszakosan kikököntett problémája.

Professor G. Strat.

Ezt a nevet meg kell tanulni annak, akit valamennyire is érdekel Nagyvárada muzikális élete. A helybeli állami tanítóképzők ének-professzora ő, egy szurós tekintetű, temperamentumos férfi, ki imponáló tudással és szuggesztív erővel kezeli a világ leggyönyörűbb hangszerét, az emberi ének-chorust. Tegnap este a színházban a praeparandiák afféle évvégi záró ünnepélyt tartottak s a változatos műsor keretében bemutatott pompás karénekek a Strat professzor dirigálására zengtek. Egy 80 főnyi vegyes kart dirigált. A chorus egyházi, klasszikus és népies énekeket adott elő annyi precizitással, színező erővel, amennyinél többet a legutóbb itt járt országos hírű bukaresti nagy kórus sem produkált. Meglepő különösen a kar fegyelmeltsége, intonálási biztonsága. Strat mester kiváló tudása és ambíciója mellett nem mindennapi szorgalmat kellett, hogy kifejtse a kórusnak ilyen nagyszerű kifejllesztésével. Az előadott számok közül különösen két Mendelssohn-dal, egy Porumbescu-féle Serenada, egy bihari Doina s a Preste Deal tetszett. A karok szoprán szólóit Stratné asszony énekelte meglepően színes, csengő, hajlékony és behízelgő hangon. Különösen hangulatos volt a Doina szólója. A kitűnő szóló-énekesnő különben mint ügyes karvezető is excellált a női kórusok vezetésével.

A műsorban ügyes táncszámok is szerepeltek, melyeket a szereplők oly pompásan adtak elő, hogy élvezetüket még az irgalmatlanul hamis és primitív kísérő zene se tudta megzavarni.

A programot egyébként Bota igazgató lendületes konferansza vezette be. Igaza volt abban, hogy a bemutatott műsor is bizonyossága annak, hogy a praeparandiák az igaz kultúra otthonai. Az igazgató méltatlankodva említette meg, hogy akadt egy román ember, aki a városi tanácsban tiltakozott az ellen, hogy a színházat ilyen vizsgáünnepély céljaira átengedjék.

A közönség egyébként az egész estén át folyton megújuló tetszésnyilvánításokkal kísérte a minden ízében sikerült előadást. (p.)

BERDACH JENŐ DENTIST

Oradea-Mare, str. Reg. Ferdinand 6

Foghuzás	Lei 10—
Fogtömés	„ 25—
Kaucukba foglalt fog „	50—
Fém korona	„ 100—
Arany korona	„ 300—

Fogsorok szájpaddal vagy anélkül, a gyökerek eltávolítása nélkül készülnek. Vidékiek 24 órán belül kielégíttetnek!

Folytatólagos használatnál
elsőrangú gyógyhatásu!!!

Erdély legrégibb
készműves és
látszerész üzlete

KunMátyásfia
CLUJ, Calea Victoriei 2.

Lloyd 1566

romániai amerikai konzul Nagyváradon.

Louis Edward Normann Erdély és Bihar megye ipari és kereskedelmi felvirágzásáról.

Érdekes és illusztris vendége volt tegnap Nagyváradnak. Louis Edward Normann, a bukaresti amerikai követség delegátusa érkezett kelet-európai tanulmányútján Nagyváradra, hogy a városi, megyei, ipari, kereskedelmi és gazdasági vállalatokat főként azon szempontból ismerje meg, hogy az amerikai célcsoportok milyen mérvben vehetnének részt az erdélyi ipari és kereskedelmi intézmények felvirágoztatásában és az újjáépítés munkájában.

L. E. Normann konzul, aki Chertiu János befolyásos társaságában tanulmányozta Nagyvárad és Bihar megye közgazdasági intézményeit, impresszióiról következőket mondta el a „Nagyvárad Napló” munkatársának:

— Valójában felfedező utat teszek most kelet-európában nemcsak kormányom, hanem az amerikai pénzügyi és kereskedelmi tényezők megbízásából, akiknek közvetlen tapasztalataim eredményéről objektív beakaratot adni, hogy hol vehet részt anyagi támogatásával a termelő és újjáépítő munka felfutásában. Az Európa egyes államaiból érkező információk ugyanis annyira tendenciózusak, megbízhatatlanok és nacionalista gyűlölettől befolyásoltak, hogy őszintén szólva, az amerikaiak nem hisznek az európaiaknak. Ezért járok most felfedező utat Romániában, Jugoszláviában, Magyarországon és Bulgáriában.

— El vagyok ragadtatva Nagyvárad modern, kulturális jellegétől. Már is konstatacióm, hogy Nagyvárad Erdély egyik legzárban, gazdaságilag, kereskedelmileg a legvirágzóbb jövőre hivatott városa és úgy hiszem, ipari és kereskedelmi fejlettség tekintetében is talán Temesvár után következik a sorban.

A mostani minden ipari és kereskedelmi fejlődést megbénító súlyos pénzkrisisre kell átmozdítani a beszélgetést és megkérdezzük a konzul urat, mi a véleménye a szanálás módjáról.

— A történelem tanúsága szerint — felelt a konzul — minden háború után van ilyen átmeneti válság úgy győztes, mint a legyőzött államokban. Ha majd a háború utáni és osztálygyűlölet tömeghipnozisa megszűnik és ráeszmélnek az európai államok, hogy egymással összeforrván, a pusztító politika helyett a gazdasági termelő munka fokozásával kell csak foglalkozniuk és egymással versenyre kelnük, hamar bekövetkezik a konszolidáció. Sokat dolgozni és mennél kevesebbet politizálni, ez lehet csak Európa megváltása. Nem azt kell nézni, hogy ki milyen fajhoz, nemzetséghöz, felekezethez tartozik, hanem hogy ki végez több produktív, a társadalom és az állam javát szolgáló munkát. Amerikától vehetnének példát az egymással még ma is farkasszemet néző európaiak, ahol angolok, németek, franciák, spanyolok, románok, magyarok békés egyetértésben dolgoznak és többféle nyelvűek, nemzetiségűek, vallásuk dacára egyformán jó és hű amerikai állampolgárok.

— A mostani gazdasági válságnak az, hogy tudom, minden európai államban érvényben levő uzsoratorvény szigorú életbeléptetésével lehetne és kellene véget vetni. Hallom,

hogy itt Nagyváradon is 30–40 százalékot vesznek a kölcsönpénzek után, nem is annyira a bankok, mint a kivett bankbetétekkel spekuláló magánosok. Egyszerű matematikai bizonyosság, hogy ilyen kamat mellett minden hitelt igénybevevő kereskedőnek tönkre kell menni. Ismétlem, ezt a fenyegető veszedelem csak az uzsoratorvény szigorú életbeléptetésével lehetne megelőzni. Ha 8 százaléknál több kamatot nem szedhetnének se a bankok, se a magánosok, azonnal megindulna a termelő és építő munka.

Végül Bihar megye erdőipari, bányászati és gyáripari vállalatiról beszélt L. E. Normann konzul és kijelentette, hogy eddigi tapasztalatai szerint Bihar megye oly gazdag természeti kincsekben, hogy az amerikai tőke, véleménye szerint, a konszolidáció helyre álltával a legkészebb örömmel vesz részt Nagyvárad és Bihar megye hatalmasnak ígérkező kereskedelmi, ipari és gazdasági felvirágoztatásában.

A Magyar Párt memoranduma a király előtt.

Ugron István a miniszterelnöknél.

Bukarest, május 19. Ugron István, az Erdélyi Magyar Párt elnöke Bukarestben időzött a tegnapi nap folyamán s kihallgatáson jelent meg Bratianu Jonel miniszterelnök előtt. Ugron kifejtette a miniszterelnök előtt, hogy az erdélyi magyar iskolák szomorú helyzetben vannak, s felsorolta a miniszterelnök előtt mindazokat a sérelmeket, amelyek a magyarságot iskolai bezárása folytán érték.

Ugron Ferdinánd király elé memorandumot terjesztett, amelyben szintén felsorolja a magyar iskolák sérelmeit s bejelenti egyúttal, hogy amennyiben a magyar iskolák sérelmei orvoslást nem nyernek, úgy a magyarság kénytelen lesz panaszával a Népszövetséghez fordulni.

A miniszterelnöknél lefolyt kihallgatásról a Magyar Párt a következő hivatalos közleményt adta ki:

Román és magyar politikusok előzetes megbeszélése eredményezte azt a meghívást, melynek folytán a Magyar Párt vezetőségének személy szerint megnevezett három tagját Vaitoianu belügyminiszter május 14-én a belügyminisztériumban, — majd az ez alkalommal igen barátságos hangon és kölcsönös méltánnyal folytatott megbeszélés során emelésére, Bratianu Jonel miniszterelnök május 16-án délután magánlakásán fogadta. A megbeszélések rendén természetesen szóba került a magyar nemzeti kisebbség lényeges érdekeit érintő minden kérdés. Ugy a belügyminiszter, mint a miniszterelnök lekötő szíveséggel fogadták a Magyar Párt képviselőit s komoly megértést tanúsítottak a magyar nemzeti kisebbség érdekei iránt. Eppen ezért alapos a remény a magyarság helyzetének könnyebbülése iránt, mely tekintetben a Magyar Párt meghívott vezetői első sorban a most döntés alatt álló iskolai kérdésekre hívták fel a kormányfőket figyelmét.

* Sabina-krem nappali, Sabina-kenőcs esti használatra a legideálisabb arcszépítő. Készíti: Szabó Sándor gyógyszerész, „Sabina” gyógyszertár. Andrány-palota.

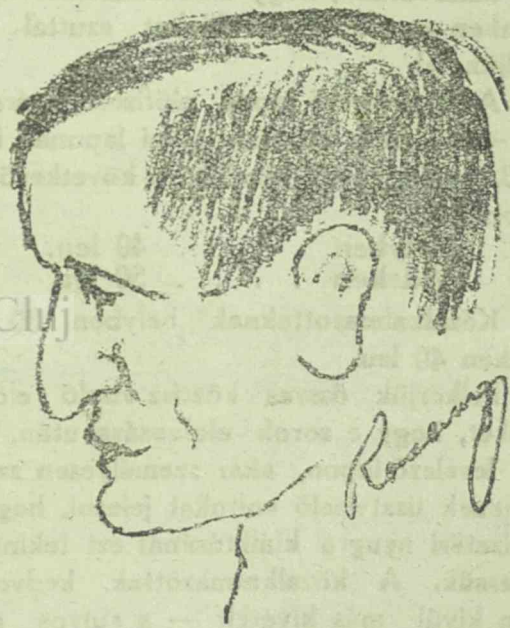
* Feltűnést kelt a Körösparti Áruházba érkezett rengeteg mennyiségű nyári áru, melyeket a cég rendkívüli olcsó árakban bocsájt eladásra. Tisztviselőknél árkedvezmény.

Karinthy Frigyes és Zsolt Béla portréja.

Megtörtént, ami lehetetlennek látszott: Karinthy Frigyesről és Zsolt Béláról portrét rajzoltak. A két nyugtalan természetű íróknak ugyanis soha nincs ideje, hogy a fotografus gépe elé, vagy a rajzolónak modellt üljön. Mindig rengeteg dolguk van. Hol a kávéházban beszélgetnek, hol a korzón sétálnak, hol pedig valamelyik szerkesztőségben elevenítik fel „fiatalkori” emlékeiket. Este pedig, amikor a pihenés ideje eléri, valamelyik asztalnál kell megjeleníteni bizonyos mennyiségű alkoholt elfogyasztása céljából. Ez a lázas tevékenység, ez a sokirányú elfoglaltság lehetetlenné teszi, hogy egy pillanatig is nyugodtan maradjanak.

Tegnap azonban mégis megtörtént a csoda. Karinthy és Zsolt ebédre voltak hivatalosak. Kis társaság ült együtt és Karinthy a beszélgetés során megemlítette, hogy közismert sokoldalúsága mellett rajzolni is tud. Hogy bebizonyítsa, mindjárt neki is láttott és egymásután lerajzolta a társaság tagjait. Az első eset volt ez, hogy Karinthy és Zsolt egy félórát szinte mozdulatlanul ültek. Karinthy azért, mert rajzolt, Zsolt pedig, mert drukkolva figyelte az eredményt.

Ezt a ritka félórát használta fel Rozenberg István és lehető gyorsasággal ellenrajzot készített először Karinthyról, aztán Zsoltról.

Karinthy Frigyes.

Ez a két kép nagyon értékes dokumentuma annak, hogy a nagy elfoglaltságu nagyemberek talán még meghalni sem érnek rá.

Zsolt Béla.

Jellemző bizonyítéka ennek az is, hogy a sziguranca tartózkodási engedélyéhez szükséges fényképet is itt csináltatták meg. De azt is csak azért, mert nagyon muszáj volt.

Karinthy és Zsolt jól sikerült portréját mint a legnagyobb irodalomtörténeti ritkaságot közöljük.

* Laxal, az ideális hashajtószer, felnőtteknek gyermekeknek egyaránt ajánlatos Kapható minden gyógyszertárban és droguériában.

A nagyvárad lapok új előfizetési ára.

Több alkalommal jeleztük olvasóinknak, hogy a sulyos papírdrágaság és a megismétlődő munkabér-emelések folytán a nagyvárad lapok is kénytelenek lesz az előfizetési árakat — ha mérsékelten is — emelni. Más városokban éppen még egyszer olyan magasak az előfizetési díjak, mint Nagyváradon. Mindaddig igyekeztünk az alacsony díjak mellett megmaradni, amíg ez pénzügyileg valamennyire is lehetővé vált számunkra. Ma már azonban a lapok fennmaradásának kérdésével nőtt az előfizetési ár emelése, úgy, hogy ez elől kitérni nem lehet.

Meggyőződésünk, hogy minden olvasónk belátja, hogy még így is a napilap ma a legolcsóbb portéka a világon és még mindig messze elmaradunk az egyéb közszükségleti cikkek áraitól.

Lehetővé akarjuk tenni azonban sulyos kiadásaink mellett is, hogy a tisztviselői osztály, amelynek jövedelme épp úgy nem tart lépést a viszonyokkal, akárcsak a napilapok bevételei, tovább is előnyös áron juthasson hozzá a laphoz és ne legyen esetleg kénytelen megválni a mindennapi újságtól. Ezért úgy határoztunk, hogy a közalkalmazottakkal szemben az előfizetési díjakat ezúttal nem emeljük fel.

A nagyvárad lapok előfizetési ára tehát — és ezek sorában a mi lapunké is — 1923. június 1-től kezdve a következő lesz havonta:

Helyben 40 leu.

Vidéken 50 leu.

Közalkalmazottaknak helyben 30 leu, vidéken 40 leu.

Felkérjük összes köztisztviselő előfizetőinket, hogy e sorok elolvasása után, akár egy levelező-lapon, akár személyesen szíveskedjenek tisztviselő voltukat jelezni, hogy az előfizetési nyugta kiállításánál ezt tekintetbe vehessük. A közalkalmazottak kedvezményén kívül más kivételt — a sulyos pénzügyi helyzet folytán — senkivel szemben nem tehetünk.

A nagyvárad Zsidó Aggokmenháza jótévi.

A zsidó aggokháza gyűjtési akciója köszönetnyilvánításunk folytán: László Mártonné és Weimann Béláné urasszonyok ivén adakoztak: Ivria biztositó r. t. 500, ifj. Ullmann Izidor és fiai r. t. Solti János Ullmann Sándorné, László Mártonné 200—200, Nagyvárad Aruraktár r. t. 150, Wohanka és Társa utóda r. t. Mihályi Lajos, dr. Pogány Gyuláné, Csató Lajos, dr. Kádár Elek, Diósi Lajosné, Lichtmann Miksa, 100—100, dr. Kenéz Jenő 60, N. N. dr. Mihályi Lajosné, N. N., Neumann, Schwartz Hermann, Stábil Gépraktár, Mihályi és Kandel, Mezei Albertné, ifj. Weisz Józsefné 50—50 leut, összesen 2660 leut.

Schleifer Vilmosné és Bleyerné úrnők ivén adakoztak: dr. Rácz Ödönné 200, Sonnenfeld Adolfné, dr. Steiner Ervinné, dr. Békefi Gyuláné, dr. Gerő Sándorné, dr. Kovács Bertalan, Weisz Gézáné, Kepes Samuné, Fon Dezső, Kultura könyvkereskedés, dr. Rácz Rezsőné, Szudrics Petrósi faipar, Szemere Miklós, Vadász Gyuláné 100—100, N. N., N. N., dr. Gergely Dávid, dr. Bock Armin, Friedländer Ernő, dr. Adonyi Jenő, Grünwald Sándorné, Weisz Nándorné, Gerőné, dr. Barta Andor, Klein Józsefné, Schwartz Ernőné, Friedmann Arminné, Török Gyuláné, Balogh Leóné, Blayer Adolfné, Schleifer Vilmosné 50—50 Stern, Berger Gyula, dr. N. N. Kondor Dezsőné 40—40, Sonnenwirthné 30, Kemény Béláné, N. N. dr. Bauer, dr. Markovits Pál 20, Pogány 25, N. N. 5 leut, összesen 2260 leut.

Dr. Faragó Viktorné urasszony és Schwartz Rózsika urleány ivén adakoztak: Nagyvárad Takaréka, Rosenberg Jenő, dr. Stern László, dr. Kepes Miklós 100—100, Róna Andorné 150, dr. Nemesné, dr. Konrád Béla 50—50, Nyul Ferenc, Schönzweig Jenőné 20—20 leut, összesen 690 leut.

* Gách Lila és Heltai Jenő házassága. Budapesti tudósítónk jelenti, hogy Heltai Jenő, az ismert író és Gách Lila színésznő házasságot kötöttek.

Sulyos kardpárbaj Budapesten.

Budapest, május 19. Ifj. Szemző Gyula földbirtokos és Székely Imre részvénytársasági főtisztviselő kardpárbajt vívtak, mely előbbinek sulyos sebesülésével végződött. Az affér úgy keletkezett, hogy ifj. Szemző sulyos sértéseket tartalmazó névjegyet küldött a Hungáriában egy szomszédasztalnál ülő Székelynek azért, mert állítólag őt fixirozta. Székely tagadta a fixirozást, de az erős sértésre tekintettel, sulyos feltételekre utasította segédeit. A második összecsapásnál Székely végigvágott a Szemző arcán, úgy, hogy a

HIREK

Pünkösöd.

A Szentlélek eljövételének emlékűnnepét ünnepli ma a világ keresztény társadalma. Krisztus megfeszített és feltámadt és elküldte emlékeztetésül és vigaszul a Szentleket, hogy békét teremtsen a szenvedő emberek között. Azóta mindig várjuk és hiába várjuk a krisztusi békét. Rohanó aradathoz hasonlítunk, mely mély szakadék felé tör feltartóztatlanul. Mintha a Szentlélek is gyöngé volna a gyűlölet növelését megakadályozni, vagy pedig mi, emberek, nem érdemlünk meg, hogy a békés élet áldása ránk szálljon. Szimbolum lett pünkösöd ünnepe is, mint minden, amit a szeretet emlékezésére szereztek a Megváltó apostolai. Szinbolum, rózsaszínű kör, mely egyre távolodik tőlünk.

Lapunk legközelebbi száma a kettős ünnep miatt szerdán, a rendes időben jelenik meg.

* Juhász Gyula ünneplése. Szegedről jelentik: Juhász Gyulát, a kiváló költőt 25 éves írói jubileuma alkalmával ma pünkösöd vasárnapján délelőtt meleg ünneplésben részesíti a szegedi újságíró-egylet. A jubileum-ünnepség emelésére Szegedre érkeznek Babits Mihály és Kosztolányi Dezső, akik Móra Ferencel együtt állítják össze a jubiláris matiné műsorát.

* Az újságírók nagy nyári ünnepélye. Az Erdélyi és Bánati Újságírók nagyvárad csoportja július 1-én nagy népünnepélyt rendez. Az egyesület kebeléből alakított rendező bizottság gondoskodik arról, hogy a népünnepélyt oly szenzációs ötletek tarkítsák, melyek frappánsak, újszerűek és bizonyára feledhetetlenek lesznek. Bizonyos, hogy a nyári mulatságok legnagyobb szenzációja a július elsei népünnepély lesz.

* Eljegyzés. Weisz Margitkát eljegyezte Weisz Gyula. (Minden külön értesítés helyett.) Morvay András eljegyezte Krauss Incit. (Minden külön értesítés helyett.)

* Tízéves találkozó. Felkérem mindazon ifjakat, kik az 1913. évi június hóban a nagyvárad Premontrei főgimnáziumban érettségi vizsgát tettek, hogy pontos név- és lakcímüket a 10 éves találkozó ünnepély előkészítése céljából Kajaba László róm. kath. segédlelkésznel mielőbb közölni szíveskedjenek. Nagyvárad, Sal Ferenc utcai plébánia.

* Pünkösdi hetivásárok. Tudomására hozatik Oradea-Mare város közönségének, hogy a f. hó 21. én levő vásár rendesen lesz megtartva, a f. hó 28. iki vásár pedig 29-ére lesz halasztva.

* Az elegáns toilette kiegészítő része a szép harisnya és keztyű, melyeket gyári árban csak a Chemnitz lerakatban vásárolhatja. Szalárdi-utca 9. Bejárat Alapi-utcán.

LEGUJABB TÁVIRATOK.

szemtől az állig az ajkakat is keresztül szette.

Maróczy első a karlsbadi versenyen.

Karlsbad, május 19. A karlsbadi sal verseny első, második és harmadik díj Maróczy, Aljechin és Boguljobov nyert kik mindhárman 11 és fél pontot értek negyedik és ötödik lett Grünfeld és R 10 és fél ponttal, hatodik, hetedik Niemvits és Treybal 10 ponttal, nyolcadik Ya 9 és fél ponttal.

* Megnyílt a budapesti árumintavásár. Budapestről jelentik: Tegnap délelőtt nyílt meg a városligeti iparcsarnokban a tízéves negyedik árumintavásár. A kormányt Wal Lajos kereskedelmi miniszter, a fővárost Sigr Jenő polgármester képviselte. A megnyitási képviselve voltak a newyorki, amerikai, bukaresti és trieszti kereskedelmi kamarák. A román kereskedelmi minisztériumot Nicoles és Tascescu kereskedelmi atasék képviselték, Nagyváradról is számos kereskedő érkezett ez alkalommal Budapestre.

* Zsigmond Béla kiállítása Székelyhidon. Néhány héttel ezelőtt Nagyvárad rendezett jól sikerült kiállítást Zsigmond Béla, a nagybányai festőiskola egyik legtehetségesebb tagja. A festőművész akkor vizsgatért Nagybányára, ahol folytatta tanulmányait és most Székelyhidon állítja ki a legutóbbi hónapok termékeit. A kiállítást, mely elé a székelyhidi társadalom nagy érdeklődéssel tekint, ma, szombaton nyitja meg Zsigmond Béla és 24-ig lesz nyitva.

* Floria Capsali fellépte. Városunk szerdán, május 23. án, ritka művészi eseményben lesz része. Floria Capsali, az európaszeri ismert táncosnő lép fel ennek a napnak a estéjén, hogy csodálatos művészetét, amelyet francia és német kritikusok egyaránt elismeréssel adóztak, a nagyvárad közönségének is bemutassa. A talentumos fiatal táncosnő klasszikus és modern tánckreációi legnemesebb értelemben vett művészetet jelentik. Itt adjuk néhány előkelő külföldi művészi folyóirat véleményét a táncosnőről. A Revue de Paris így ír róla: Csupa finomság és grációzság ez a művésznő, aki nemcsak nagyszerű koreografiai kvalitásait árulta el, hanem fellépése alkalmával, de a mozdulatok olyan harmoniáját is, amit csak kiváltságos művésznőknél találhatunk. A Wiener Bühne ezt írja: Egy fiatal táncosnő mutatkozott be tegnap este Bécs közönségének. Floria Capsalinak hívják és nemrégiben végezte tanulmányait Párisban. Ez a művésznő az Izadora Duncan, vagy talán a Lucy Kieselhausenek utján jár. Ragyogóan nagy talentum, művészetében a legnemesebb egyszerűsége törekvő. Mímikája igen kevés, talán, ha szabad mondanunk, csak egy, de az aztán mindennél megragadóbb: a mosolygása. Ez a mosoly bíz, határozatlan, szinte végtelen sokat fejez ki, egyszerre melankoliát és erotikus vágyat, majd bachansnői örömet, majd az automata baba groteszk vigyorgását. — Floria Capsali nagyvárad fellépte május 23-án este fél 9 órakor lesz a Katholikus Kör nagytermében. Belépti jegyeket a Hegedüs Hírlapiroda és a Központi Újságiroda árusít.

* Házasság. Zalder László, az előnyösen ismert hölgyfodrász vasárnap, a hó 20-ikán délután 6 órakor esküszik örök hűséget a Szent László templomban Bajtay Jucikának, Bajtay József fodrász leányának. (Minden külön értesítés helyett.)

* Az egész város a „Kaméliás tyúk” hallatlanul nagy sikeréről beszél, melynek bemutatója tegnap este volt a Bonbonnierkert színpadon. Tabori Emil, Zöldi, Beliczay, Simay, Göncze, Papir és Fazekas, a bohózat főszereplői tökéletes sikert arattak. A „Csók-vásár”-ban Nagy Maca és Gonda arattak

ok tapsot. Az összes szereplők magánszámai dunyadi Emillel az élén, nagyon tetszettek. A teljes nagy műsort ma este fél 9 órai kezdettel megismétlik. Az igazgatóság pontos megjelenést kér, mert az első szám a „Csókásár” című operett.

* ATE—Törekvés és ATE—NAC mérőzésekre nagyban készülnek a csapatok. Az ATE komplett 1-ső csapatával jön át Váradra s ha tekintetbe vesszük azt, hogy az ATE smét a régi erős csapattal rendelkezik, úgy erős küzdelemre lesz kilátás. Előmérkőzés vasárnap NAC—Törekvés ifj., hétfőn NAC—Törekvés I. B.

* A Népkehely céljaira a Nagyvárad Hírel-ank Rt. 500 leut, Frankl Róza, özv. Wiener Jenőné s László Náthánné édesapjuk halála alkalmából 100—100 leut adományoztak, mely adományokért hálás köszönetet mond az Elnökség.

* A Cion-templomban az ünnepi istentisztelet vasárnap este háromnegyed 8 órakor, hétfőn és kedden délelőtt háromnegyed 10 órakor kezdődik.

* Ruhavászon, lüster, tennis és nyári öltönyt szövet különlegességek legolcsóbban SZÉKELY posztóáruházában, Str. Avram Ancu (Kossuth) utca 5. szám szerezhetők be. Fenti cég belésáruiban szintén elismert specialista.

* Brázay Kalogén-fogkrémjét használja, hogy foga ragyogó fehér legyen. Kapható mindenütt.

* Püspök-gyógyfürdő uszodája újonnan átalakítva, a mai nappal megnyílt.

* Ha gummi-övsze t vásárolunk, ne fogadjunk el mást, csak Ollát.

* Tavasz divatszöveget a legolcsóbbak Rimánóczy-utcán: Kertész reklám-üzletében. Ez a cég szolid és megbízható.

* Vászna, schifonok, ingzefirek, kretonok bevásárlásainál győződjön meg, hogy a Körösparti Áruház árai utolérhetetlen olcsók.

* Forolin biztos és gyors hatása háziaszer hönljáz- és lábizzadás ellen. Nem zsíros! Nem ragad! Jód, szagtalan! Kapható Farkas István „Apolló” droguériájában.

Angol szövet különlegességek dúsz választékban. Olcsó árak! Havas és Grünfeld posztó és belésáru kereskedés, Nagy Sándor-u. 4.

* A Bánáti Sport almanachja második kiadása megjelent. Sportélelünk minden eseményét kimerítően ismerteti a nagyszerű tartalom és képekkel illusztrált sportévkönyv. Kapható a Központi Ujságíródában.

* Férfi fehérneműek, nyakkendők, hajszárnyak, zsebkendők, ugyisint gyermek és női harisnyák, mindennemű rövid áruk. Jumper selymek és pamutok legolcsóbb bevásárlási forrása a Molnár-áruház, Reg. Ferdinánd (Banca Marmorosch-palota).

* Új találmány a hölgyek egészségének megővésére a Kesztenbaum Juliska által konstruált és kiváló nőorvosok által legpraktikusabbnak, a szervezetet legjobban védőnek elismert Mater higiénikus haskötő, melyben helyett olyan szabályozható és nyúlékony gummi anyag van, mely a műtét után, szülés előtti és utáni állapotban érzékeny belső szervek működését megkönnyíti; a járást, hajlást és mozgást, melyet az orvosok előírnak, lehetővé teszi. A higiénikus Mater-haskötő megtekinthető és megrendelhető Kesztenbaum Juliskánál St. Regele Ferdinánd 8.

* Poloskairtó Noxin biztos szer, ára 10 lei. Kapható Farkas István „Apolló” droguériájában Nagyváradon.

* Bura Károly hírneves zenekara a Püspök-fürdő terraszán naponta háromszor hangversenyez.

* A Die Dame májusi legújabb száma megérkezett a Központi Ujságíródába.

* SZABÓK és KERESKEDŐKNEK különösen fontos érdekük meggyőződni arról, hogy SZÉKELY Kossuth-utca 5. sz. alatti posztóáruház olcsó engross-árai szövegetben és belésáruiban a legkisebb vételnél is tetemes megtakarítást jelent.

* Figyelem! Selyem ing és ruhavászon zephirek, batisztok, kretonok, libertik, opálok, grenadinek, sifonok, vásznak, paplanok, himzett zsebkendők nagy választékban érkeztek Hajnal és Rózsa vászon és női divatáruházába, Nagy Sándor-utca 1. szám.

Szabók legolcsóbb bevásárlási forrása, finomszövet- és belésáruiban. Havas és Grünfeld posztókereskedésében, — Nagy Sándor-u. 4.

Kandia

karamellák (tej-, kávé- és csokoládé ízben) megérkeztek. Kérje mindenütt.

Minőségük legkiválóbb!

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Vasárnap délelőtt: Irodalmi matiné Karinthy Frigyes és Zsolt Béla fellépésével.

Vasárnap délután: Hollandi menyecske, mérsékelt helyárral.

Vasárnap este: Bucsukeringő, bérleten kívül.

Hétfő délután: Aranymadár, mérsékelt helyárral.

Hétfő este: Bajadér, A) bérlet 108. sz.

Kedd: Lányom hozománya 500 millió, bérleten kívül.

Szerda: Carmen, Burián Károly kamaraénekes és Spiegel Anna operaénekesnő fellépésével, felemelt helyárral.

Csütörtök: A valóperes hölgy A) 109. sz.

Péntek: Lányom hozománya 500 millió, B) bérlet 110. sz.

Szombat délután: Offenbach, mérsékelt helyárral.

Szombat este: „Parasztbecsület” és „Bajazzok” Burián Károly kamaraénekes fellépésével, felemelt helyárral.

Vasárnap délután: Hazudik a muzsikaszó, mérsékelt helyárral.

Vasárnap este: Tul a nagy krivánon, bérleten kívül.

Hétfő délután: Leányvásár, mérsékelt helyárral.

Hétfő este: Zsidónő, A) bérlet 111. sz.

A hét összes előadásaira, valamint a Burián-estekre a mai naptól megválthatók a jegyek.

(*) Kemény László vendégjátéka. Pénteken délután az „Aranyember” egyik főszerepében, Krisztyán Tódonban sokat ígérő fiatal színész mutatkozott be a nagyvárad publikumnak. Kemény László nemrég került ki a színész-akadémiából, de máris mutatkoznak játékában a tehetség jelei. Nagyon szépen beszél és alakításában is megérzik a jó iskola, mely bontakozó tehetségét előnyösen csiszolta ki.

(*) A mai előadások. Ma délután mérsékelt helyárral a Hollandi menyecske kerül színre Kovács Kató, Erényi, Tolnai és Gróf főszereplésével. — Este pedig a nagyszerű „Bucsukeringő” lesz műsoron, melyben a vezető szerepeket Pintér Böske, Erényi, T. Pogány Janka, Tolnai, Gróf Laci és Madas Pista fogják játszani.

(*) Hétfői előadások. Hétfő délután az „Aranymadár”, este a diadalmas sikerű és pazar kiállítású „Bajadér”-nak lesz a 12-ik előadása A) bérletben Kovács Kató, Tolnai, Gróf Laci, Perényi és Kiss Gyula főszereplésével.

(*) Burián Károly fellépései. Burián Károly és Spiegel Anna együttes fellépése szerdán este lesz a „Carmen”-ben, melyre a szombati pénztárnyitátnál a jegyek nagy részét már el is vitték. — Szombat este Burián a „Bajazzok”-ban lép fel Canio szerepében; ez estén kerül színre a „Parasztbecsület” opera is, melynek szerepeit Vajda, Kelmai, Kovács Dezső, Pogány és Kovács Kató éneklék. A Bajazzokban Buriánon kívül Baranyai, Békési, Kovács Dezső és Tolnai fognak énekelni.

(*) Lányom hozománya 500 millió. Földes Imre nagyszerű vigjátéka, mely a csütörtöki bemutató előadásán nagy sikert aratott, e héten kétszer lesz a színház műsorán. Kedden bérleten kívüli előadásban és pénteken B) bérletben. A Lányom hozományát mindkét alkalommal a bemutató szereplői fogják játszani.

(*) A valóperes hölgy. Az idei évad legnagyobb sikerű vigjátéka. A valóperes hölgy csütörtökön este A) bérletben kerül színre Jósika Micivel, ki hosszabb betegsége után ez alkalommal lép fel a kiváló szerepében harmadszor.

(*) Zsidónő. Hétfőn este a Zsidónő nagy operát ismétlik meg Kelmaival, Baranyaival, Vajdával, Békésivel és Márkussal a főszerepekben.

(*) Tul a nagy krivánon. Vasárnap este egy igen kedves vig zenéjű és mulatságos operette a Tul a nagy krivánon fog színre kerülni Pintérrel, Kovács Katóval, Erényivel, Gróf Lacival, Kornaival, Stollal és Pattantyussal a főszerepekben. E kiváló operettet Hetényi főrendező rendezi és Szatmári karnagy dirigálja.

(*) Délutáni előadások. Szombaton délután a rég nem adott nagy kiállítású Offenbach operette kerül színre, míg vasárnap délután a Hazudik a muzsikaszó lesz a színház műsorán. Mindkét előadás mérsékelt helyárral mellett lesz megtartva. — Hétfő délután pedig a Leányvásár kerül színre ugyancsak mérsékelt helyárral mellett.

(*) Amerika réme. — Cowboy-dráma a nyári moziban és Apollóban. Az utóbbi idők leghatalmasabb cowboy drámája kerül előadásra hétfőn, kedden és szerdán az Atlantic-moziban és az Apollóban. Egy híres rablóbanda fosztogatja az amerikai személyvonatokat s Cassodi detektív el akarja őket fogni, de őt fogják el. Buck Andreas, a rablófőnök, anyja ágyánál javulást fogad s ezután a detektív neve alatt üldözi a rablókat. Szerelmi romantika tarkítja a kalandortörténetet, amelynek főszereplője William S. Hart, az utánozhatatlan cowboy-színész, aki bravuros lovasjelenetekben excellál.

(*) Hétfőn új műsor kerül bemutatásra a Dorian-filmszínházban. „Az arany az utcán” c. filmremek, melynek főszerepeit Liane Haid, Reinhold Schünzel és a kitűnő bécsi komikus, Heinrich Eisenbach játsszák, a nyári szezon legnagyobb eseménye. A pénzéhes világáros erkölcsét és erkölcstelenségét mutatja be ez a káprázatos kiállítású film, mely hétfőn, kedden és szerdán látható a Dorian-filmszínházban.

(*) „Lady Godiva” — Dorian-Filmszínház. A páratlan hatást elért monumentális filmdráma, melynek főszerepeit olyan kitűnő színészek játsszák, mint Hadda Vernon Eduard v. Winterstein, Hilds Winterstein, Ernst Deutsch és Wilhelm Diegelmann, ma utoljára látható a Dorian-Filmszínházban.

Irodalom

Dal az Esthajnal-csillaghoz.

Irtá: Ovidiu Gritta.

Isteni fényű Esthajnalcsillag,
Mely beragyog az éjszakát,
Sugarad szálán száll le a mámor
S lopózik lelkünkbe szent varázs.
Csak Téged keres most szívünk minden vágya
Minden reménye, minden álma.
Május magasztos éjjelen...

Oh megállj és ne tűnj le!
Ragyogó fényed a holnapba ivel
S mögötted ott kél már a nap...

Mint szerelmeseknek dufényű lámpása
Fényt hintesz ösvényre, vágyra, álmódásra
S száll Hozzád is epedő szerelmi vallomás.
Lázbán égő arcon végigomló könnyek,
Elsőhajtott csókok, gyöngék, reszketők
A szépséged előtt a legszentebb áldozás...

(Fordította: Kállay Nándor.)

Tőzsdei jelentések.

Zürich, május 19. Zárlat: Berlin 00115.00, Amsterdam 21750, Newyork 555.00, London 2566.00, Páris 3695.—, Milánó 2695.—, Prága 1654.50 Budapest 01050, Belgrád —, Bukarest —.—, Varsó 00117.—, Bécs 0007650, bélyegzett —.—.

Budapest, máj. 19. Zárlat. Font 24750, Francia frank 352—362 dollár 5220—5370, Amsterdam 2038—2048, London 24125—24725, Berlin 12—13, Páris 348—388, Belgrád 5450—5650, Varsó 00116, Bécs 00078.

Bukarest, május 19. Zárlat. Devizák: Páris 1345— London 931, Newyork 201.00 Itália 995, Svájc 36.75, Prága 606.—, Wien 2970, Berlin 43.—, Budapest 4.10.

Valuták: Márka 65, angol font 945, francia frank 1355, svájci frank 37, olasz lira 995, dinár 200, dollár 200, osztrák 30, magyar 390, szokol 610.

Egy operett története.

Regény a „Nagyvárad Napló”-nak.

Irta Zsoldos László.

60

— Nem is valami rokonérzést keltő dáma, vélekedett a szegény Fafütyök, Csengedi Marira célozva. — Engem is mindig boszant az affektált játéka.

— No már bizony az nagy művésznő, — jelentette ki élénken a nagyratörő szöke bonviván.

— Ühüm... Mert fizetésemelést akarsz tőle, — bólintgatott a borostás.

A „Fizess”-csárda egyetlen pincére álmosan töltött a friss bontásból. A poharak egymáshoz csendültek.

— Ki volt az édesanyja, öcsém? — koccintotta György urfiéhoz a poharát Edöméri, a kinek, úgy látszik, sehogy sem fért a fejébe, a mit az imént hallott a kipirult arcu, nefelejts-szemű fiutól.

— Klinger Mariska, — válaszolta emez. Es újra megcsillant a szeme:

— Talán azt tetszett ösmerni?

A komikus fenéig kiitta a pezsgőt. Aztán letette a poharat az asztalra és fáradtan felelte:

— Nem ösmertem. — S újra töltvén magának is meg Gyurinak is, átkoccintott hozzá az asztal fölé:

— Szervusz, cimborá!

A két új cimborá, a kik közül egyik sem szerette látni Csengedi Marit, kezét szorított egymással. György urfi nem érzett mást ebből a kézzorításból, mint hogy megint egy színésszel, sőt ezuttal jeles színésszel került te-barátságba, a fölrántott ajku Edöméri azonban úgy érezte, a mikor most megfogta Csengedi Mari fiának a kezét, mintha ennek a két maroknak az egybefogódzásával egy régen megszakadt áram kapcsolódott volna bele, merőben új alakban, a lelkébe.

Nagy ricsaj lett ennek a korcsmai pezsgős vacsorának a folytatása. György, a kinek most már Tera csábító, de immár örökre elérhetetlen hamvas arcán kívül az édesanyja elmosódott képe s a soha nem látott anyának légiesen elképzelt szende alakja is ott kóválygott a mámoros szeme előtt az asztal fölött himbálódzó füst menyasszonyi meg sirkoszorui között, valamint a gyöngyöző ital titkos jelenéseiben, csak úgy dobálta a pénzt. Nem engedett fizetni senkit és a kávéházban, a hol ráadásul nehezebb pezsgőt ittak, anynyira berugott, hogy nyílt színen a nyakába borult Apafi Mákonynak, egyre ezt dadogva:

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

(E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.)

T. üzletfeleinket értesítjük, hogy f. év aug. 30-áig üzleti óráink reggel 7 órától délután 2 óráig tartanak.

Nagyvárad Vasöntőde és Gépgyár Rt.

Societatea Tramvayelor Oradea-Mare S. A.
Nagyvárad Városi Vasút R. T.

Hirdetmény.

A Nagyvárad Városi Vasút Igazgatósága ezennel közlésezi, hogy folyó hó 22-én, vagyis kedden délután 4 órakor a Vár-tér 2. szám alatt lévő telephelyen egy 60 lóerős tel-

jesen felszerelt 6 üléses személyautó kerül elárverezésre.

Az utó a legtöbbet ígérő félnek fog eladatni.

Oradea-Mare, 1923. május 18.

Calea Ferata Orășanească
Oradea-Mare S. A.

Vasárnapi Ujság.

2. szám.

Képek és képes cikkek: Májusi ünnepek Kolozsváron. Munkások ezrei a Hója-erdőben. Tánc a Hójában. A Mária Valéria Egylet háromnapos bazárja. A Mária Valéria hölgybizottsága. Kép a babakorzóról.

A trónörökös a Ferencrendiekénél. Károly trónörökös a Ferencendi atyák között. A történelmi nevezetességű Mátyás-terem.

Kísérletek az anyaggá változtatható ismeretlen erővel. Három materializációs felvétel.

Irodalmi arcképek. Berde Mária otthonában. Bérczy Lajos. Antal János' a tizenhat éves költő. Becsky Andor.

A színházi hétről. Sándor Erzs Erdélyben. Kassay Károly 35 éves jubileuma. Lohengrin a román operában.

Nyári divatminták. stb. stb.

A szövegrészben: Szabolcska Mihály, Berde Mária, Bárd Oszkár, Kacsó Sándor versei. Pálffy Gyulácsy Irén regénye. Részlet Karácsony Benő drámájából. Franz Xavér Kappus-novella, Pogány László fordításában. Paál Árpád: A nő hazug élete. Mme Daumiére: Párisi Divatlevél. Grafológia, Háztartás, Világkrónika, Erdélyi Őrszem, posta stb. stb.

Telefon: 11-22.

Telefon: 11-22.

Exportját és importját

Románia, Magyarország,
Ausztria és Németország

között határidővel és legolcsóbb fix díjtételek mellett csak

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vállalatunk tudja lebonyolítani.

Nagyvárad fiók: **Rákóczi-ut 24.**
Központ: **Cluj, Piata Unirei 26.**

Házak: Wjen, I. Rotenturmstrasse 27. Budapest, Rákóczi-ut 6., VII. Dohány-utca 3. Brasov, Kapu-utca 61. Targu-Mures, Piata Reg. Ferdinand 52. Arad, Simonyi-utca 13. Orsova, Dunapart. Szolnok, Madách-utca 1. Expositurák: Bruck, Hegyeshalom, Moson, Biharkeresztes, Békéscsaba, Curtici, Kőtegyán, Biharkeresztes.

Fuvarlevél felülvizsgálási iroda!!!
Speciális dunai forgalom!

Apróhirdetések.

Tusnád-fürdő egyik leg-
szebb villájában július
1-től augusztus 1-ig hölgy
partnert keresek. Cim a
kiadóhivatalban 5587

Szobaleányoktatási hely-
ről, éves bizonyítvánnyal
1200 Leu fizetéssel és la-
kással fogad Parkszálló.
5588

Eladó centrifugális szí-
vattyú. Lukács Gyula, Bi-
harszentandrás. 5584

Sürgősen eladó ház
átadható 3 szobás la-
kással, Nagytető-utcán
240000. Gladiator ügynök-
ség Fő-utca 40.

Cipő úridivat keresked-
segéd, ketonasztól mos-
szerelt le, Erdély bármely
nagyobb városában állás
keres, utazói, raktárnok
vagy segédi minőségben
esetleg más szakmában
Megkereséseket „Agilis”
jeligére a kiadóba kér.

A puhafa minden ága-
ban, valamint a tűzifa
manipulációban teljes
járás nő, gyermektelep-
tisztviselő üzemvezetői ál-
lást keres, esetleg azon-
nali belépésre. Cim a ki-
adóhivatalban 5589

Magazin

kétemeletes, előnyös fel-
tételek mellett kiadó.
Beraktározásra bármit el-
fogad Szabó, Kossuth-u. 14.

Gyermekek

lesz a legelegánsabb a korzón,
ha **gyermekkocsiját Szöke Mik-
lósnál Szent János-u.
22. sz. a. szerzi be.**

Ugyanott új huzatok, ernyők, gummi-
zások és mindennemű javítások a leg-
olcsóbban és leggyorsabban készülnek

Szováta-fürdőn

Bergleiter-pensio
május 15 től nyitva

Bergleiter Józsefné
Dicsőszentmárton.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Jumperpamut dekája Lei 5.—
Jumberselyem dekája „ 12-50

Űapható:

Gancz Sándor, Zöldfa-utca 21.

TELEFON 3-98.

A Kolozsvári CZELL-Sörgyár
SÖREI:

a HERCULES-tápsör
és a világos MONOSTOR-sör
a vezető márkák

Lloyd 1746

mert utolérhetetlen minőségűek. — Aki jó sört akar inni, csak
ezeket kérje mindenütt. Főraktár: „ORIENT” Ipari és Kereskedelmi
rt. Oradea-Mare—Nagyvárad, Strd. Gilányi 5-7. Telefon 3-98.

KISKERESKEDŐK LAPJA

Ármegállapítás.

A kereskedelmi minisztériumban működő árdrágítási törvényjavaslatot előkészítő bizottság az ármegállapításra vonatkozólag a következő határozatot hozta:

A termelőknél és importálóknál az árak nem lesznek megállapítva, azoknak tetszésükre vannak bízva, hogy áruikat, hogy adják el. Azonban, ha a követelt árak túl magasaknak bizonyulnak, a kereskedelmi miniszter a nyert felhatalmazás folytán, bármilyen árura nézve maximális árt léptethet életbe.

A viszonteladó nagykereskedők a számlával igazolt ár után 20 százalék hasznot számíthatnak, a kiskereskedő pedig a vételárhoz 30 százalék hasznot üthet. (Bár minden kiskereskedő betartaná ezt, akkor keresne is valamit. Szerk.)

Ujabb harc

a munkásbiztosítónál.

A betegsegélyző járulékok után a baleseti előlegek ügyével foglalkozik a semmitőszék.

Ismeretes az a harc, amelyet az erdélyi munkaadók és munkások a munkaügyi minisztérium ellen a betegsegélyző járulékok felemelése miatt indítottak.

Gedai V. munkásbiztosítási vezérigazgató az autonómia teljes elkobzásával a maga személyében egyesítette úgy a munkáspénztári igazgatóság, mint az állami munkásbiztosítási hivatal jogkörét. Egy általános tanácsot neveztek ki a munkaügyi minisztérium mellett, melyben négy munkaadó és négy, az ugynevezett sárga szervezethez tartozó munkás foglal helyet.

Ennek a tanácsnak a hozzájárulásával a múlt év augusztusától kezdve száz százalékkal felemelték a betegsegélyző járulékokat.

Hiábavalónak bizonyult az érdekeltségek minden tiltakozása, a Marzescu munkaügyi miniszterhez intézett memorandumok süket fülekre találtak. A munkaadókat végrehajtással, sőt az érvényben levő magyar törvény téves értelmezésével, fogházbüntetéssel fenyegették, ha nem fizetik a felemelt járulékokat.

A munkaadók fizették a jogtalanul követelt felemelt járulékokat, de a kormányrendelet ellen panaszt emeltek a legfőbb semmitőszéknél, amely több napos tárgyalás után tegnap hirdette ki ítéletét. Az ítélet a munkaügyi miniszter rendeletét teljes hatályában megsemmisíti, mert az a fennálló törvénybe ütközik és a miniszter a betegsegélyező járulékok önkényes emelésével túllépte hatáskörét.

A legfőbb semmitőszék nagyjelentőségű döntése következtében a betegsegélyező pénztárak csak a régi járulékokat szedhetik s az önkényes emelésből folyóan befizetett járulékokat be kell számolniuk a folyó járulékokba.

A legfőbb semmitőszék ítélete a megsértett jogrendet állította helyre és intőül szolgálhat a kormánynak és közegeinek, hogy fiskális érdekekből nem lehet intézkedések önkormányzatát egyszerűen elkobozni.

A betegsegélyező járulékok ügye a semmitőszék bölcs és igazságos döntésével nyugvópontra jutott, de megoldásra vár a balesetbiztosítási előlegek kérdése, mert a betegsegélyező pénztárak még mindig adósak a végleges balesetbiztosítási díjak kivetésével. Több mint bizonyos, hogy ennél a munkálatnál ki fog derülni, hogy a pénztárak a végleges díjak jóval meghaladó előlegeket szedték be a vállalatoktól.

20 milliós vámpör a semmitőszék előtt.

A Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának ismeretes vámpügye a héten érdekes fordulathoz ért. A bank képviselői egyezkedési tárgyalásokat kezdtek a vámpügyi igazgatósággal. A bank reprezentánsai kijelentették, hogy a pénzbevéltási akció, amelyből az egész vámkihágási ügy keletkezett, teljesen távol állott a banktól, mert abban az időben, amikor az erdélyi kormányzótanács a Hitelbank fiókját megbízta a pénzbevéltási műveletekkel, a bank központja a háború következtében nem is érintkezhetett az erdélyi fiókokkal. A bank ennek következtében annak az elvi megállapítását kérte, hogy a Hitelbank nem vonható felelősségre a vámkihágási ügyben, hanem csak az illető igazgató, aki a műveletet lefolytatta. A vámpügyi vezérigazgatóság ezt az elvi álláspontot nem tette magáévá s így az egyezkedési tárgyalások elvi differenciák következtében megakadtak. Ez érdekes vámpörben a legfelsőbb semmitőszék fog dönteni, amely a 20 milliós vámpör tárgyalását május 25-ére tűzte ki. Eddig a bank ellen két részletben lefolytatott vámpügy egyikében a Hitelbank nyertes, másikában vesztes lett első fokon.

Megvonják az idegen bankoktól a betétek elfogadásának jogát.

A pénzügyminiszter azzal a tervvel foglalkozik, hogy az idegen pénzintézetektől megvonja a betétek elfogadásának jogát, kivéve azokat a bankokat, melyek hosszabb idő óta működnek hazánkban. Ezek is azonban csak az alapítási okiratban foglalt tőkének megfelelő betétek elfogadására lesznek feljogosítva.

A pénzügyminiszter ezen intézkedés szükségességét azzal indokolja, hogy a nálunk levő idegen pénzintézetek, mint a nyugati nagybankok fiókjai, az irántuk megnyilvánuló bizalom következtében magukhoz vonzzák a román tőkét, amelyet azután nem az itteni gazdaság, hanem a betétek átutalása folytán saját hazájuk fellendítésére fordítanak.

Angol tőke egy váradi vállalatnál.

Iliescu tábornok, a nagyváradi Creditul Bihorului igazgatója, Bratianu Vintila pénzügyminiszter ajánló leveleivel Párisba utazott, hogy a román iparvállalatokba való bekapcsolódás ügyében külföldi tőkésekkel tárgyaljon. Iliescu tábornok megbeszélései sikerre vezettek és egy tőkeerős angol konzorciumot megnyert, amelynek eredményeképp a nagyváradi Creditul Bihorului alaptőkéjét 3 millióról 100 millióra leire fogják emelni. A Creditul Bihorului, amely eddig inkább csak közvetítéssel foglalkozott, tekintélyes alaptőkével néhány nagyobb iparvállalatnál kíván érdekeltséget vállalni. Hir szerint, már eddig is folytatott megbeszéléseket bányatársaságokkal.

HIREK.

Tagsági igazolványok, amelyek fűrdő és egyéb kedvezményekre jogosítottak, készen vannak s azt az igen tisztelt tagtárs ura Balázs Márton társelnöknél bármikor átvethetik.

Hatósági árjelzések. Minden kiskereskedő üzletében levő árukat árjelzéssel lássák el, nehogy a hatósági vizsgálat kellemetlenkedjen. Literes ürmértéket csupán folyadékok kimérésére használhat minden kereskedő, literes ürmértéket tart, csakis román hitelesítéssel használhatja. Féldecis és decis kimérő poharakat csak román hitelesítéssel használhat, ha nincs hitelesítve, használjon senki.

Be kell fizetni a fényüzési és kereskedelmi adót. A pénzügyminisztériumtól nyert értesítés szerint intézkedés történt, hogy a fényszerű április hó eső fényüzési és kereskedelmi adó május hó folyamán, 5-étől kezdve alfabetikus sorrendben az illetékes adóhivataloknál befizessék. Ezen adók pontos befizetésének mulasztása a törvényes következményeket fogja maga után vonni.

Centiméterek árusítása és hordozása. Centimétert bárki árulhat, a miniszteri engedélye van. — Hordókból levő italokat csak 2 éves hitelesítéssel lehet forgalomba hozni. Akinek hordói vannak és nincs meghitelesítve, igyekezzen azt meghitelesíttetni, mert most nincsen töltődés.

Fűszer. A cukorgyáraknak a kereskedelmi minisztériumban megtartott értekezletén megállapították, hogy az idén 3918 hektárt vetettek be cukorrépával a tavalyi 25500 hektárral szemben. Ezen az alapon az idén 7500—8000 vagon cukrot remélni a múlt évi 4500 vagonnal szemben. Ezek a becslések nem túlzottak, remélni lehet, hogy Románia a jövőben nem fog korbáhozatalra szorulni.

Ha a szokol árfolyama még tovább is emelkedni fog a lei esésével szemben, a cukorárak emelkedése valószínű. A külföldi cukor árát a szokol árfolyamingadozása tározza meg, mert Csehszorból csak szokolban lehet importálni.

Faapritók. F. hó 14-én egy közlemény jelent meg, amelyben a faapritással foglalkozó kereskedők bejelentették, hogy tevékenységükkel a vasúti fuvardíj, továbbá a lánycsapat és a munkabérek emelkedése miatt az aprított és a hasábfát egységárban nem tudják árusítani. A fát üzletekbe be nem hozhatják és csak készpénzért szolgálják fel vevőiket. Ezen anketon az elnökségnek került azt keresztülvinni, hogy a fát továbbra is behordják, azonban az egységárat újabb emelkedés fogja rövid időn belül követni.

Szerkesztői üzenetek.

Minden kézirat, amely a Kiskereskedők Lapjának szól, Balázs Márton társelnökhöz kell küldendő, Malom-utca 4. Telefon 945.

F. M. Érzékenykedéssel nem lehet hitelt betölteni, ha ön képesnek érzi magát, úgy készséggel fogadjuk működését. G. I. Ház- és boltbérrel helyesen járt el majd kialakulnak a helyzetek s ráér majd fizetni. — J. A becsületszó nálunk tág fogalom, amelynek alapszervét nem jó iskolában tanulták. Vagy a tanár volt rossz, vagy a tanuló. — P. A. Levelét vettük s ajánlatát köszönettel fogadjuk.

Aranysziv.

Tanulságos mese.

Irta Benedek Rózsika.

Ezért igyekeztél, még éjjel is varrtál, hogy mindenünk legyen ezen a szent estén. Iste em behálás vagy én jó kis leánykám, csak egy csirkét veitem: s egy kis palacsintát sütöttem s ennek örülsz úgy, ez az a pompás ebéd, ez lesz a vacsora is. De te rőtöd drága anyám s légy egy kissé vidám is, ne mindig oly szomorú.

Csak menj be a szobába a kis kutyussal, nekem még sok dolgom van estig s ne jöjj ki, csak ha hívlek.

S Aranysziv hallotta, hogy édes anyja varr a gépen, biztosan az én kis parcella ruhámat, melyet Olga kigunyoit, de nem mert kijönni.

Már három óra felé járt az idő, a hó még mindig sűrű pelyhekben esett, mikor künn a kapu előtt nagy csengéssel, bongással egy négy lovas szán állott meg a biró s a bió is kiszaladtak, mikor látták, hogy a törnyék leggazdagabb birtokosa.

Báró Szilvássy fogata megállott. A biró négy hajlongással köszöntötte. Jó napot biró ur, mondta sietően a báró, itt lakik valami Aranysziv nevű gyermek? Igen, mondta a biró e csodálkozva, lent a kerti lakásban.

E kísérem én a báró urat, mondta a náskor gögös biróné, mert a kíváncsiság furdalta, méltóztassék, báró ur!

Olga is velük somfordált s mikor a báró belépett az egyszerű, de ragyogó tiszta kis szobába, mélyen levette kalapját s udvariasan kérdezte: Itt lakik a kis Aranysziv, asszonyom? Igen, mondta Rózsáné, én vagyok az anyja. Örvendek, én báró Szilvássy Ferenc vagyok, ma délelőtt bevásárlásra indultam a városban s a kis leányom kedvenc utyját is bevittem, hogy más nyakszizjait egyek neki s több ajándékot az enyéimnek az utban, nem tudom hogyan, a kis kutya kieshetett, csak a városban vettem észre s ett volna otthon sirás, ha a kis kutya nélkül megyek haza. A falubeliek nagy-nagy tájékozásra ideigazítottak, hogy kicsi jószívű leánya vette föl megfagyva a földről, látatom-e?

Tessék, mondá a meglepett jó asszony, parancsoljon s kitérte az ajtót. S ott ült Aranysziv magához szorítva a már teljesen egészséges kis állatot, szász kendőbe bepakolva s ő nagy figyelemmel olvasott.

— Aranysziv, a kis kutyusért jöttök, mondá Rózsáné.

Anyám! kiáltott fölsikolva Aranysziv, most már él, nézd milyen drága, ne vigyék el tőlem! A báró meghátva nézte ezt a supa szív gyermeket. Add őt drága gyermekem nekem vissza, nekem is van egy éppen ilyen idős kis leányom s nagyon sirna, ha nélkül mennék haza. Sirna! mondta Aranysziv s átnyújtotta a fickándo-zó kis állatkát, vé a kutyus, neki nem szabad sirni. A báró mulva hallgatta ezt a beszédet. Nézd, mondá, én ezt adom helyette s zsebéből egy drága arany nyakláncot aranyszívvvel, melyben egy gyönyörű gyémántkő csillogott. Olga a szegletben fölsziszent! Nem áró ur, ezt nem fogadhatjuk el ezért a cselebségért. Aranysziv boldog, ha jót cselekedik, de jutalmat ő nem vár soha.

Asszonyom, megbánt mélyen, ha el nem

engedi fogadni. Kérem egy pillanatra bocsánat s kimene az ajtóba, kiáltott János! hozd be a pakokat s János a kocsis, egy nagy bőröndöt hozott be s apró csomagokat s a báró az ámuló társaság előtt sieve szedett ki egy gyönyörű barna bársonyruhát, fehér prémet, lackcipőt, fehércipőt, aztán borokat, tortákat, déligyümölcsöket, halakat, hogy teli lett az imént még üres asztal, tele az ágy a drága holmikkal, volt már karácsonyfadísz, nagy vacsora s jó vacsora is. Istenem, mondta könnyes szemekkel Rózsáné, mit visz báró ur haza, ha mindent nekünk ad? Ne tőrdjön vele kedves asszonyom, én az én négy szürkémel egy pillanat alatt visszamegyek a városba s negyed óra alatt megveszem ugyanezeket a holmikat az én kis leánykámnak, Clarisnak is. De még egy nagy kérésem volna asszonyom, holnap az első nagy ünnepnapon nem kérem el a kedves kis leányt, de ünnep második napján magam jövök el Clarissal a kis Aranyszivért, hogy együtt töltsék el a napot. Este aztán visszahozzuk. Jó lesz kis Aranysziv? s gyöngéden homlokra csókolt a gyermeket s udvariasan eltávozott.

(Folyt. köv.)

Holló Peti.

Regény a fiatalság számára.

Irta: Hilf László.

Kar csony.

Egy napon, — szép, derült idő volt künn — már jókor reggel bevitték Petit a gyermekszobába. Mimi és Bandi lázas izgatottsággal beszéltek valamiről, ami Peti eddig nem igen hallott. Folyton egy nevet emlegetett a két gyermek és rengeteg ajándékról tervezgettek. Annyit hallotta Peti, hogy megtanulta és magában iméltette:

— Jézuska... hintaló, karácsonyfa... aranydó...

Megállt és gondolkodott. Ki lehet ez. Annyira nagyszerűnek kell lenni, amit ő el nem képzelhet, mert már róla is elfeledkeznek.

Igy ment ez délig. Délben bejött a mama és ebédhez ültette a két kicsit. Miminak új ötlete támadt.

— Petit isz az asztalhoz. Jó tisztjány atajot jenni, hogy Jézuska sok-sok játékot hozzon.

És Petit odaállították egy széktámlájára, melyet az a ztalhoz fordítottak. Tányért is kapott és a tányérba falatokat. Mikor az első húsdarabkát lenyelte, belenyúlt a szívébe.

Eszébe jutott az édesen ja és apja, akik nemsokára megérkeznek. Mindennap kora délután szoktak jönni, hogy még a szürkület előtt hazaérjenek. Jönnek ma délután is ehessen, kimerülten és ő nem lesz kint, nem adhat nekik enni. Olyan szomorúság áradt el egész lényén, hogy nem tudott enni. Egyetlen morzsa sem ment le torkán. Szemei elhomályosultak, két lába reszketett és erőtlenséggel esett le a szék támlájáról. Soha nem érezte, hogy a szülő iránti szeretet ennyire erős. Csak amikor a két gyermek ismét lábraállította és ismét rendesen tudott gondolkodni, jött rá, hogy az öregeknek most már nincs is olyan nagy szükségük rá, mert megismerték a baromfi udvart, tudják hol a vályu és ilyenkor senki sincsen az udvaron, aki megzavarja őket.

Egy kissé megnyugodott, majd amikor

már lelkiismeretfurdalás nélkül nyelte az ebédet, arra gondolt, hogy az előbb nem is annyira a szeretet, mint inkább a sajnálat szédítette meg. Szereti ugyan a szüleit, de a részvét, amely pillanat alatt ébred és mulik el — sokkal erősebb a szeretetnél, mert váratlanul jön és ezért őszintébb. De mert a sajnálat elhessegetésére mindig van valami elfogadható magyarázat, Peti soha sem evett olyan jóízűen, mint most.

A délután rengeteg játék közben telt el. A két gyermek sohasem volt ennyire elemében. Ezerféle új csintalanságot találtak ki, hogy rövidde tegyék a délutánt, de nagyon vigyáztak arra, nehogy lármát csapjanak, mert a mama egyszer már bejött és rájuk szólt:

— Ha nem maradtok csöndben, a Jézuska kikerüli a mi házunkat.

Ismét ez a varázsszó: Jézuska. Mimi és Bandi olyan csöndesek lettek egyszerre, hogy a hangjukat sem lehetett hallani. Még Peti sem tudta miről beszélgetnek a sarokban, ahová elhúzódtak.

(Folyt. köv.)

REJTVÉNYEK.

Négyzetrejtvény

Stern Páltól

á	s	s
á	o	o
a	r	r

Rejtett név

Vadász Istvántól.

Abrudbánya, Nagyvárad, Kolozsvár, Lippa, Iglód, Máramarossziget, Ipolság, Nagyszalonta, Arad, Rézbánya, Fehéregyháza, Nagykanizsa, Belényes, Jákóhodos, Naszód, Érmihályfalva.

A városnevek kezdőbetűi egy híres feltaláló nevét adják.

Kérdések

Boros Ferencéktől.

- Melyik ér pénznem?
 „ ér kalona?
 „ ér állat?
 „ ér eledel?
 „ ér parancsol?
 „ ér van a kezednek?

A múlt heti rejtvényeink helyes megfejtése:

I. 60. 30. 10.

0 20 80

40 50 10.

II. A tó körül békák vannak.

III. Burok, hurok, murok, szurok.

Helyesen megfejtették: Boros-testvérek, Vadász István, Schwartz József és Olga, Goldstein Zoltán, Hartmann György és Klári, Stern Pál, Ullmann Olga, Lejmann Zoltán, Bányai Zoltán, Kaufman Gyula, Szerény István, Székelyhid, Borstein József, Szabó Vince, Nagy Rózsi, Weismann Gyula, Kissházy Bandi, Herskovits Paula, Kilgast Tibi Bátyok, Rottenstein Lidi.

Jutalomkönyvet Kissházy Bandi nyert.

APRÓ HIRDETESEK

Egy szó ára 1-50, a legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 15 lei.

LEVELEZÉS

Több nyelvet beszélő uri fiú megismerkedne oly föltétlen urihölgygel, aki öt pillanatnyi pénz-zavarából kölcsönképen kisegítene. Választ csakis teljes címmel „Mindent megteszek” jelígre a kiadóhivatálba. — Diskréció biztosítva 5580

Adás-Vétel

24% kamatra keresünk magánpénzt teljes fedezettel. Adásvételi Rt. Parcul Traian (Széchenyi-tér) 12. Értékesítés délután, 76

Perzsaköppeny skunks gallérral eladó. Megtekinthető délután 4 óráig Szent László tér 16. udvarban jobbra. 5586

Frenkel és fia

általánosan elismert régi butor- és szőnyegkereskedők megvásárolnak teljes kiberendezéseket, — u. m.: butor, szőnyeg, zongora, Weithelm kassa, porcellánok stb. — Szíves meghívásra házhoz jön. Strada Mosoiu (Mezey Mihály-utca) 10. szám.

Teljesen új 37-es fehér anilop körömcipő olcsón átadó, ugyancsak eladó férfi fekete teljesen új, francia formájú 41-es cipő. Megtekinthető a kiadóban, Rimanóczy-utca 4

Házak eladók. Ház-eladásai megbízásokat vállalunk. Kölcsönöket megkeresünk Magánpénzeket utalás mellett kibelyezünk. Építési és telekadásvételi Rt. Parcul Traian (Széchenyi-tér) 12. Értékesítés délután.

Nagyon olcsón eladó néhány mázsás maculatura papír. Központi Újságiroda.

Egy kis fehér ovál asztal, konyha asztal, tavaszi kabát eladó. — Beöthy Ödön-utca 42.

Mindenféle külföldi és belföldi szakcímeket készsággal közlünk. Utlevél ügyben díjtalan felvilágosítást adunk. Román kereskedelmi levelezés vállal a „GLOBUS” tudakozó iroda Várad Zsigmond-utca 8.

Üzlethelyiség a Szent László-téren berendezéssel olcsón eladó. Értekezhetni Várad Zsigmond-utca 8. emeleten jobbra, d. u. 2-4-ig.

Háromszáz ezer leu betáblázásra, negyven ezer leu kezébiztosítékra, mindkettő kisebb tételekben is azonnal megkapható. — Pável-utca 5. 5582

Lakást
Házakat
Szölőket
Birtokot
Butorozott lakást bármint közvetít diszkrétén
Weisz Gizi
közvetítő iroda
Nyomda-utca 4.

Állást nyer

Fűszer- és gyarmatáru utazó, ki több évi gyakorlatot tud igazolni reprezentáló és kaucióképes, a vevőknél jól van bevezetve, elsőrangú vállalatnál azonnala alkalmazást nyer. Kellőleg felszerelt ajánlatok „Mercur” jelígre kiadóba kéretnek.

Perfect román, német magyar önálló irodai munkatér keres nagyobb vállalat. Ajánlatok a kiadóba „Agilis” jelígre küldendők. 65

Egy ügyes minden magas fizetéssel felvétele. Cím a kiadóban.

KÜLÖNFELE

Lakását izlősen, elegáns akarja berendezni, vegye meg a „DAME” régi számát. 8 lei drbja.

Selyemből, vagy pamutból rövid napok alatt kötők gyermekruhát, vagy jumpereket nagyon jutányos áron. Ugyanitt egy hosszú kerti asztal olcsón eladó. Rákóczi ut 55/b. bejáratától jobbra 3718

Önálló román és német levelező melléklet glazúrást keres. Megkereséseket „Sebständig” jelígre a kiadóba kér. 5579

Brillíáns,
arany és ezüst
tárgyakért ma-
gas árat fizetek.

KLEIN

ékszeráruház
Avram Jancu, Kossuth-u. 4
Cimre figyelni!!!

Ponyvát 2-2½ méter vízmentesen sűrűsége keresünk megvételre. Cím Központi Újságiroda.

„METEOR” palagvár r.-t.

Fugyivásárhely, Biharmegye

ajánlja kitűnő minőségű
asbest paláját.

„Lloyd” 1032

Keresünk autó-vállalkozót,

ki erdőben levő tűzifánkat, 200 vagont, 17 kilométerre levő állomásra fuvarozza.

Frontiera Banatului Lugoj.

Hajított székét szakaszerűen javít Nagyvárad Faáru- és Ládagyár Str. Vulcan (Nagy Sándor-utca) 10. Telefon 12-61. 333

Intelligens fiatalember kóser ebéd és vacsorát kaphat uri családnál havi 1200 leiért. Cím a kiadóban. 1718

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy Pece-utca 15. szám alatt elsőrendű angol és francia női divatszalonot nyitottam. Nagybecsű pártfogásukat kérve maradtam teljes tisztelettel Nico Ilona. Tanuló-leány felvétetik.

Eladó!

Egy 4 üléses személyató.

Szőlők
1 holdtól 19 holdig

Házak
35 ezer leitől egy millióig.

Értekezhetni Tománánál d. u. 3-ig Nilgésztelep, délután 4-7-ig Körös-utca 7. Vasárnap és ünnepnap egész nap otthon vagyok.

Készítetek

javitok, átalakítok gyorsan és pontosan mindenféle ékszer-munkát!
Tört aranyat veszlek!
Kohn Henrik
Kossuth Lajos-u. 7.

Permetező,

permetezőrészek, gummilapok, csövek, kaszák, kasszák, épület- és butor-vasalás

nagy választékban!!
STERN JÓZSEF
cégnél Zöldfa-utca 10.

ARANY

ezüst és brilliáns tárgyakért a magas árat fizet

FEIN

ékszerész, Nic. Jorge (Zöldfa-utca 8. szám.)

Magas árban veszlek

brillíáns, arany, ezüst ékszereket és dísz tárgyakat, töredék aranyat, ezüstöt, arany szájpaddást, arany és más hamis fogakat Ékszerész, evőeszközök al kalmi árban kapkátok!!!

FREUND BENJÁMIN
ékszerész

Nagyvárad, Strada Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 11. Széchenyi épület szálló

Kátrány,
kátránypapír,
aszfaltpapír,
bitumen,
aszfalt,
Rabitz-lap

Kondor Dezső
építési vállalat

Avram Jancu 9.

Bélyeggyűjtők figyelmébe! Külföldi bélyegek nagy választékban, valamint bélyeg-csomagolók kaphatók a Központi Újságirodában.

PERZSA-szőnyegek

gyári szőnyegek minden nagyságban, hencsertakarók, függönyök, hálósobák nagy választékban. Wertheim-kasszák minden nagyságban, lezártított árak mellett!

Beck és Benjámín

Str. Cogalniceanu (Várad Zs.-u.) 11. TELEFON 17-03.

Az „Építési és Telekadásvételi Részvénytársaság” napi értesítője.

Intézeti helyiség: Parcul Traian (Széchenyi-tér) 12.

Értékesítési idő: d. u. 4-6-ig

Eladó ingatlanok: 1. Csengeri-utca 25. sz. ház kisebb része, van benne 1 darab 3 szobás, 1 darab 1 szobás lakás. 2. Kereszt-utca 9. sz. nagy bérház lakásokkal, üzletekkel. 3. Szacsavay-utca egy ház átadó gyönyörű uri lakással, üzlettel, istállóval, kocsiszinnel, ipartelepek nagyon alkalmas. 4. Béke-utca 35. sz., van benne 3 darab 1 szobás. 1 darab 2 szobás lakás. 5. Kertész-utca 12-a több lakással, kerttel. 6. Széles-utca 1. sz. A régi vashidat szemben, előnyös vételi feltételek. 7. Pece-utca 18. sz. ház 7 lakással, nagy fronttal. 8. Velecepart nagy raktár, szép lakás, gyári helyiség, ipartelepnek nagyon alkalmas. 9. Kolozsvári-utca bérház fűszerüzlettel, modern lakásokkal. 10. Lipót-utcai ház 2 lakással, fűszerüzlettel, bodegával. 11. Kálvária-utca gyönyörű villa 5 szobás szép lakással. 12. Kálvária-utca 64. sz. félemeletes épület több lakással. 13. Kálvária-utca 34. sz. 3 darab 1 szobás, 1 darab 2 szobás lakással, kerttel, vételár egyharmad része 7 százalékos kamattal mellett rajta maradhat. 14. Uri-utca 8 darab 1 szobás lakással, nagy műhely. 15. Kálvária-utca 54. sz. 5 lakással, nagy telekkel ezen felül sok más kisebb, nagyobb ház eladó. 16. Szállodának, vállalatnak alkalmas 12 szoba és mellékhelyiségekkel és egy önálló lakásból álló épület gyönyörű berendezéssel eladó. Az egész elfoglalható. 17. Lukács György-utca 42. sz. több lakással, akár egészben, akár kisebb részben eladó. Szép kerttel. 18. Fecske-utca 9 ház, 2 lakással, istállóval. 19. Alsó Nilgész-telep 100-16. ház, 8 lakással. 20. Kosmetikai teljes berendezés villanygépekkel, arcgőzölővel stb. jutányosan eladó. Ingatlanok eladását elvállaljuk, azokat saját költségünkön az eladás megtörténteig hirdetjük. Házak kezelését a bruttó bérösszeg 5 százalékaért elvállaljuk. 24 százalékra magánpénzek kibélyezését elvállaljuk kitűnő biztosítékok mellett. Pénzügyi részvényeket eladásra elvállalunk. Kölcsönöket kezizállogra, betáblázásra stb. kieszközölünk. Társakat keresünk cukorkagyárhoz, rövidáru nagykereskedéshez, zeneműüzlethez, bérházépítéshez. Amerikai utlevelek. Az United States Lines Newyork értesíti ügyfeleit, hogy az Amerikába utazásra vonatkozó felvilágosításokat és utbaigazításokat nyújt az Építési és Telekadásvételi Rtg. — Butorozott szobákat, lakásokat elvállalunk magas áron való bérbeadásra.

Aki állást keres, alkalmazottat, munkást, cselekedet akar felvenni, aki bármit venni, vagy eladni akar, lakást keres, vagy ki akar adni, a legbiztosabb eredményt érje a Nagyvárad Naplóban feladott apróhirdetés útján.

Remélem tudja már hogy leggyorsabban Intézi el

utlevél ügyeit és VIZUMÁT

Kolozsváron, Brassóban és Bukarestben DEUTSCH és FIA futáriódája Palace (vált Pannonia kávéház).

Legsikerülteob

gyermekképeket

meghívásokra lakásokon készít GO. LDSTEIN fényképész. — Menyasszonyi felvételek művészi kivitelben és jutányos árban készítenek. Megrendelhetők a Központi Újságirodában és Szaroveszky-utca 23. sz. — Képek ugyanott láthatók!!!

FRIEDMANN

ékszerész, dragakő foglalo vésnök Calea REGELE FERDINAND (Rákóczi-ut) 7-b sz.

Elvállal új ékszerek készítését, régiek át-dolgozását, dragakő foglaltásait — Tört aranyat, brilliánsot magas árban veszlek

Hálósobák

ebédlők, szőnyegek művészi kivitelű vitriniket mélyen leszálított árban árusítok

Sternberg

butorüzlete Sas-passag Telefon 1345.

BUTOROK

gyönyörű faragásos ebédlők és mohálóbutorok állandóan raktáron, a legolcsóbb áron kaphatók VERES ANTAL asztalosnál, Batthyány-u. 4.

Butort

ha olcsót és jó hálósobát, ebédlőt és konyhaberendezést akar venni v. rendelni, keresse fel Száraz Miklós műasztalos Szt László Körös-utca 48 sz.

Se caută

o dactilografă, care pe lângă
limba română mai vorbește
cel puțin și limba maghiară.

Banca Centrala

pentru industrie și comerț s'a filiala
Oradea-Mare, Piața Unirii No. 2., et. I.

A világhírű „ROYKÓ”-féle tiszaújfalusi hajuspedrő

ismét mindenütt kapható!

Főlerakat: „ROYKÓ”-gyógyszertár
DICSŐSZENTMÁRTON.

Részvényalírási felhívás.

A Nagyvárad Agrár Takarékpénztár Rt.
1923. év március hó 11-én tartott rendes évi
közgyűlésén elhatározta, hogy a társaság
alaptőkéjét 20.000 darab 200 lei n. é. rész-
vény kibocsátása által a kormányhatóságtól
nyert jóváhagyás alapján

Lei: 5,600.000 re felel.

A most kibocsátásra kerülő 20 000 da-
rab részvény jegyzése a következő feltételek
mellett történik:

1. A régi részvényesek elővéli joggal
bírnak minden egy darab régi részvény után
két darab új részvényre, míg 4000 darab
részvényt az igazgatóság a kibocsátási áránál
nem alacsonyab értékben szabadkézből he-
lyezett el.

2. Az új kibocsátású 200 lei n. é. részvé-
nyek 225 leies árral bocsátatnak ki, amely-
ből 200 lei az alaptőkéhez, 25 lei pedig a tar-
talékalaphoz fog csatoltatni. Ugyancsak a
tartékalaphoz csatoltatik azon felár, ami a
szabadkézből értékesítésnél a névértéken
felül elértetik. Részvényenként bélyegilleték,
valamint részvénykibocsátási költség címén
külön 8 lei fizetendő.

3. Az igazgatóságnak jogában áll a régi
részvényesek által át nem vett részvényeket
is szabadkézből az eredeti kibocsátási áron
elhelyezni.

4. Az elővételi jog a régi részvények,
illetve az ideiglenes elismervények felmuta-
tása mellett folyó évi május 20 áig gyakorol-
ható.

5. A részvények kibocsátási ára a kö-
vetkező részletekben fizetendő:

Egyharmadrész az elővételi jog gyakor-
lásakor.

Egyharmadrész folyó évi június 15 éig,

Egyharmadrész folyó évi június 30 áig.

6 Az új részvények 1923 július 1-től
részülnek osztalékban. Az előbb teljesített
befizetések után a befizetés napjától f. é.
június 30 áig 10 százalék kamatot vissza-
terítünk.

7. A befizetésokról ideiglenes elismer-
vények fognak kiadatni.

8. A jelenleg forgalomban lévő 200 ko-
ronás n. é. részvények, illetve ideiglenes el-
ismervények az új részvények kiadásával egy-
idejűleg becsereíttetnek és pedig minden két
darab 200 korona n. é. részvény, illetve a
részvényeket helyettesítő ideiglenes elismer-
vények bevonása ellenében egy darab 200
leues részvennyel.

A becsereítés idejét az igazgatóság hir-
lapilag fogja közzétenni.

Kelt Nagyváradon, 1923 május.

A Nagyvárad Agrár Takaré-
pénztár R. T. Igazgatósága.

Cérna

Cérna

Garantált 400 yard. olasz cérna

Kutyamárka 10-20 számig

Lei 146-—

24-60 számig „ 117-—

Vigognamárka 10-20 számig

Lei 132-—

24-50 számig „ 111-—

Eladások a napi lira-
kurzus alapján leírt!

Desideriu Serényi

cérna-, pamut- és rövidáru-
nagykereskedés, **Oradea-
Mare, Zöldfa-utca 23.**

A „Kutya-márkájú” cérna- és pa-
mutgyár vezérképviselte és gyári
lerakata Nagyrománia részére.

Cérna

Cérna

TISZTIT! FEST! és MOS!

a kolozsvári „KRISTÁLY”

Nagyvárad képviselete:

Schwimmer Józsefné

férfi és női fehérnemű üzlete

Str. Nicoleta Jorga (Zöldfa-u.) 8.

Uj! hölgyfodrászat Uj!

manicűr-szalón és uri fodrászat nyílt

Körös-utca 3. sz. alatt,

hol modern hajmunkák,
paróka-készítések és viz-
ondolások a legpon-
tosabban készülnek!

Szíves pártfogást kér ZALDER és BAJTAY

Nagyvárad Ipartestületi Hitelszövetkezet
mint a Gazdasági és Hitelszövetkezetek Szövetsége tagja.

Belépési felhívás.

A „Nagyvárad Ipartestületi Hitelszövet-
kezet” az igazságügyi államtitkárság 33.000—
1922. sz. rendelete alapján, mint a naciona-
lizált Gazdasági és Hitelszövetkezetek Szö-
vetsége tagja, 23 éves működését új és szé-
lesebb alapon fogja folytatni.

Alapszabályai értelmében bármely Nagy-
váradon lakó, vagyona felett szabadon ren-
delkező, teljes koru egyén, tetszés szerinti
számu üzletrészjegy jegyzésével, tagul be-
léphet.

Egy üzletrészjegy értéke 100 lei, belépési
díj üzletrészenként 10 lei.

Az üzletrészjegyek az évi zárlatot köve-
tően, az elért üzleti eredményből, arányla-
gos osztalékban részesülnek.

A felelősségi kötelezettség csak a névre
kiállított üzletrész értékének összegéig terjed.

Az üzletrészjegy a vonatkozó szabályok
alapján felmondható és vissza igényelhető.

A hitelszövetkezet a takarékpénztár és
banküzlet mindennemű ágazatát műveli.

Elfogad gyümölcsöztetés végett akár be-
tétre, akár folyószámlára bármilyen össze-
geket. Amellett, hogy tagjainak hiteligenyeit
közösen nyújtásával kielégíti, előleget nyújt
ipari készítmények, értéktárgy, áruk és ér-
tékpapirokra, leszámítol váltóköveteléseket,
elfogad behajtás végett akár megbízás, akár
engedményezés útján kintlevőségeket, köz-
vetít banküzleteket és ártalásokat. Üzlet-
körébe tartozik továbbá nyersanyag-raktár,
közös műhely, közös árucarnok létesítése,
illetve ennek fenntartásában, ugyszintén vál-
latok pénzügyi lebonyolításában való se-
gédkezés.

Jegyzések eszközölhetők egyelőre a
Nagyvárad Ipartestületi Hitelszövetkezet hi-
vatalos helyiségében, Str. General Mosoiu
(Mezey Mihály-utca) 4. sz.

Amerikai irodabutorok háloszobák, ebédlők parketták

előrendű kivitelben és nagy választékban
kaphatók

RIMANÓCZY MŰRŐTŐR ÉS PARKETTCYÁR

ORADEA-MARE, Strada Clujului 117

Telefon: 279.

Az a titka

a „CERES” ételzsir közkedveltségének, hogy a leg-
tisztább, a legétvágygerjesztőbb, a legtartósabb és
legegészségesebb, mert a legszigorubb hatósági ellen-
őrzés mellett önműködő gépekkel állítják elő anélkül,
hogy emberi kézzel jutna érintkezésbe.

A „CERES” ételzsir rituális előírás szerint (kóser)
is előállítják. — Képviselet és raktár Freyer
Arminnal Satumare (Szatmár) strada Corvin 7.

GRÜNWALD-ÜVEGCISISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

Épületüvegezési vállalat ORADEA-MARE

Str. Gerliczy 16. Tükrök és butorüvegek

minden méret és modell szerint készülnek

Tükörüveg megérkezett!

Ujrafoncsorozás !!!

Finntükrök raktára !!!

Favágást

villamos körfűrészrel olcsón vállalkok.

Kamuti Imre

electrotechnikus

Str. Alexandria (Teleki-u.) 3. I. emelet.

Eladó uri lakóház

Magyarországon, Békéscsabán Orosházi-u. 37. sz. október 1-én átvehető és beköltözhető lakóház, 1100 m/mázsa, budapesti tőzsdén jegyzett buzaárért, vagy ugyanennek az árnak megfelelő leírt is eladó. Ugyanitt eladó egy szép nagy, a legforgalmasabb helyen Andrásy-utra néző üres telek

Bővebb felvilágosítást nyújt a tulajdonos:

Laczó Mihály Békéscsaba Orosházi-u. 37.

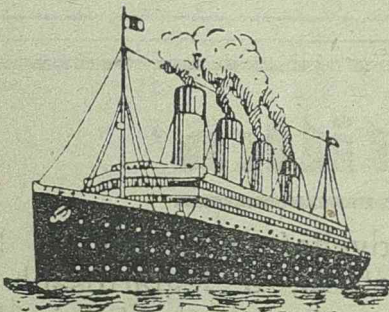
Hirdetéseket

bármely bel- és külföldi lap részére felvessz: a KÖZPONTI UJSÁGIRODA Tel. 10-74

White Star Line

(Fehér Csillag vonal.)

Bréma—Amerika
Cherbourg—Amerika

A világ legnagyobb hajói

Majestic	56.551 tonna
Olympic	46.139 "
Homeric	34.692 "
Adriatic	24.541 "
Pittsburg	16.322 "

stb.

Közvetlen forgalom

**Amerikával és Kanadával
Brémától és Cherbourgtól**

Mindennemű felvilágosítással szolgál hajójegy-ügyekben romániai vezérképviseletünk:

N. BRÜCK & Co. cég

Bukarest, Str. Sărinădar.

Románia legnagyobb hajóügynöksége.

4 nap alatt legszebben fest és tisztít

Kalinovcsán

Zöldfa-passage 81.

Zöldfa-passage 81

**BANCA
UNGARO-ITALIANA**

MILANO (ITALIA) Via Manzoni 6, a Scala-színház közelében. Sürg. cím Ungita-Milano.

Alaptőke 1,000.000 lira

Összes bankszerű műveletek lebonyolítása. Távirati kifizetések Európa minden országába. Folyószámlák lírában 4% kamatozással. Ajánljuk a külföldi bármely nagyobb városokban beváltható lira csekkjeinket. Csekkek, váltók, fakturák és egyéb kereskedelmi követelések inkassója egész Olaszország területén belül

Lloyd 1384

Levelezőink: Bukarest: Banca Commerciala Italia și Rumena. Nagyvárad: Agrár Takarékpénztár, Egyesült Bank és Takarékpénztár. — Temesvár: Temesi Agrár Takarékpénztár. — Kolozsvár: Közgazdasági Bank. — Arad: Temesi Takarékaradi fiókja. — Aradi Központi Takarékpénztár. Lugos: Krassói Takarékpénztár.

Kárpitos rugók,

horganyozott vas és fényes vörösréz-sodrony azonnali szállításra kapható

Abi Ornstein Bukarest

Str. Campineanu No. 16.

ELADÓ:

4 HP. GŐZKAZÁN Röck-gyártmányu, új tüzszekevény és csövezettel.

6 HP. Gőzkazán Horsby-gyártmányu, üzemképes állapotban.

4 HP. CSÉPLŐGARNITURA

Megtekinthető:

AGRARIA Mezőgazdasági és Műszaki vállalatnál
Strada Nicolae Jorga (Zöldfa-utca) 10.

Patent „Oceán” Műköfűrdőkádak

meglepően olcsó, rendkívül tartós, tetszetős szép forma.

Előállítja és szállítja a

Temesvári Telebank és Építő Részvénytársaság

műkö és vasbetonosztálya Timișoara, Cetate Str. Princ Eugeniu 7.
Telefon Interurban 15—48. Helyi telefon 13—50.

**CHARGEURS
★ REUNIS ★**

ARGENTINIA

BRAZILIA

Legnagyobb francia

Dél-Amerikai Vonal

Vezérképviselet Nagy-Románia részére:

ADOLF SALOMON FIA Bucuresti, Str. Paris 14

Hajóra szállás: Hamburg, Havre és Bordeauxban.

Lloyd 1650.

Kitűnő kiszolgálás, nagy kényelem, első-rangu ellátás, gyors utazás, külön kajuttok.

Fornérgyár és Keményfatermelő részvénytársaság bizományi raktára Arad, Piata Plevnei (Árpád-tér) 2. Legolcsóbb és legjobb fornérbeszerzési forrás. Vásárol állandóan: Jávör, hárs, köris, gyertyán, cseresznye és diófarönköket.

Tel. interurban 187.

Borraktár.

Telefon helyi 187.

Jó bornak nem kell cégér!

Az újaradisörnek sem kell

Mert minden fogyasztó meggyőződhetik róla, hogy a gyár idei termékei fölveszik a versenyt minden erdélyisörgyármányokkal

Biharmegyei és nagyvárad fióktelepe:

Hönig Mór és Fiai Kolozsvári-u. 1.

Fiókraktár: Élesd, Kohn Menyhért.